БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫНАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ, КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАР НЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

192 чылда үндезилетинген.

1952 январь 19 СУББОТА № 13 (2443)

ӨРТЭЭ 20 КӨП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Дуржулга солчуушкуну (1 арын).
Уран-чүүл болгаш литература талазы-биле Сталинчы шаңналдың комитединде (1 арын).
С. Самдан.— Бижик өөредилгези эки чоруп турар (1 арын).
В. Шилохвостов.— РСДСП-ниң VI Прага конференциязы (2 арын).
СОВЕТ ТУРГУЗУГ: **М. Даржай.** — Суму Совединиң сессиязы. **К. Онга.** — Четпестерни катаптавайн ажылдаар (2 арын).
АКШ-тың Чазааңга Совет Чазактын нотазы (3 арын).
ЧАРТЫК ЧЫЛДЫҢ ӨӨРЕДИЛГЕ ТҮҢНЕЛИ: **Д. Сюрюн-оол.**— Ада-иелер хуралы. **Д. Дардаш.**— Чедиишкинниг дооскан (3 арын).
РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР: **Ч. Монгуш.** — База катап Бай-Тайга районнуң харылзаа ажылының дугайында (3 арын).
Делегейде болуп турар чоруктарның допчулалы (4 арын).
КНО-нуң Кол Ассамблеязының алдыгы сессиязы (4 арын).
Кореяда болуушкуннар (4 арын).

Агитас-массалыг ажылды бедик деңнелче

Большевикчи агитация болза, калбак массаларны идея-политик талазы-биле кижизидеринге, большевик партияның болгаш Совет чазактың шиитпирлерин база директиваларын амыдырал кырынга боттандырарынче ажылчы чоннарны сырый катыштырарынга күштүг чепсек болур. Большевикчи агитатор марксисчи-ленинчи улуг идеяларны калбак массаже нептередип тарадыр, ол идеяларның бүгү делегейде улуг тиилелгелерин тодаргай барымдаалар-биле бадыткап көргүзер хүлээлгелиг.

«Партия чүнү күзеп турарын болгаш чуртту кайнаар аппар чыдарын кижилер билип алзын дээш, партияның болгаш совет эрге-чагырганың айтыышкыннарын кичээнгейлиг болгаш тодаргай тайылбырлаар херек. Бо хүн билбээн болза, даарта тайылбырлап бээрин оралдажыңар! Бо чокка ам кандыг-даа удуртулга туруп болбас» деп эш Сталин өөредип турар.

Большевикчи агитацияның күштүү — ооң шыныыында болгаш идейлиинде. Агитация болза, коммунистиг тургузуушкуннуң улуг сорулгаларын шиитпирлээринге чагырткан, чаа амыдыралды тургузуп турар миллион-миллион совет кижилерниң практиктиг ажыл-чорудулгазы-биле тудуш харылзаалыг. Ынчангаш большевикчи агитация — ажылчы чоннарны коммунистиг ёзуга кижизидериниң талазы-биле партия организацияларының хөй талалыг бүгү ажылдарының чугула хевири.

Областың партия организациязы областың улус ажыл-агыйының мурнунга салдынган сорулгаларны чедиишкинниг күүседири дээш ажылчы чоннуң ортузунга политиктиг агитация ажылын калбак хемчээлдиг чоруткан. Ооң түңнелинде эрткен 1951 чылда көдээ ажыл-агый ажылдары эң эки агротехниктиг хуусаада, бедик деңнелге чорутунган, колхозтарның, совхозтарның шөлдеринде байлак дүжүттү өстүргеш, чогуур өйүнде ажаап алган, чурт үлетпүрүнүң бүдүрүлгелериниң элээн хөйү 1951 чылдың бүдүрүлге планнарын хуусаа бетинде долдур болгаш ажыр күүсеткен. 1951 чылда күрүнеге тараа, дүк, эт болгаш көдээ ажыл-агыйның өске-даа продуктуларын дужаарының планын хуусаа бетинде күүсеткен. Областың ажылчы чоннары 1952 чылда үлетпүр бүдүрүлгелериниң планнарын ажыр болгаш долдур күүседир, колхозтарның хөй-ниити ажыл-агыйын улам быжыглаар, ооң бараанныг болгаш орулгалыг талазың улам көвүдедир деп хүлээлгелерни алган.

Улус судтарының соңгулдаларының үезинде бистиң области 3389 агитаторлар ажылдап турганнар. Ооң аңгыда партияның бүгү райкомнарында болгаш хооркомунда лекторлар болгаш иletкелчилер бөлүктери ажылдап, судтар соңгулдаларының үезинде олар соңгукчулар ортузунга политиктиг темалар талазы-биле болгаш бүгү делегей байдалының дугайында база совет хоойлу дүрүмнер талазы-биле элээн хөй лекциялары, иletкелдерни кылганнар. Областың партия организациязының политиктиг агитация ажылын бедик деңнелге чоруткаными түңнелинде улус судтарының соңгулдалары бедик деңнелге эртип, ажылчы чоннар большевик партияның, улуг Сталинны дескиндир улам сырый катышканын көргүскен.

Агитация ажылының идея-политиктиг деңнелин бедидери, агитаторлар-биле ажылды күштелдиринден улуу-биле хамааржыр. Бо талазы-биле ВКП(б) Кызыл хооркому, Бии-Хем, Каа-Хем, Бай-Тайга, Сүт-Хөл, Чаа-Хөл райкомнары сөөлгү үеде элээн ажылдарны чоруткан. Партияның Кызыл хооркому бо чылын аныяк агитаторларны бүдүрүлгеден чарбайн өөредирин организастаан, олар 62 шакта ниити политика база бүдүрүлге талазы-биле темаларны, деталегейниң экономнуг болгаш политиктиг картазын, ол ышкаш агитация ажылының методиказының болгаш практиказының айтырыгларын өөренирлер. Хоорком агитаторларның семинарларын чорудуп турарындан аңгыда, дуржулга солчур чөвүлел хуралдарны өй-өйде чорудуп турар.

Бай-Тайга районнуң «Мурнакчы» колхозта агитколлективтиң (удуртукчузу эш Байыскылан) 13 агитаторлары доктаамал ажылдап турар. Олар колхозтуң хову бригадазынга, мал фермаларынга, тудуг бригадазынга беседаларны, солун номчулгазын үргүлчү чорудуп, улустар аразындагы байдалдар дугайында информацияны кылып, бистиң чурттуң ажыл-агый, политика талазы-биле чедип ап турар чайыннанчак тиилелгелери-биле колхозчуларны танышпырып, колхозтуң мурнунда салдынган сорулгаларны оларга тайылбырлап берип турар. Ынчангаш «Мурнакчы» колхоз ниитилештирген мал ажылын өстүрериниң үш чыл планын 161 хуу, тудуг планын 100 хуу, 1952 чылдың тарылгазынга үрезин уруп белеткээриниң планын 100,8 хуу күүседип алган.

Ооң-биле чергелештир агитас-массалыг ажылдың чорудулгазында база ооң ажылын партия организацияларының талазындан удуртуп, хынап турарында улуг четпестер бар. Ылаңгыя ВКП(б)-ниң Барыын-Хемчик, Таңды, Өвүр, Мөңгүн-Тайга, Улуг-Хем, Кызыл райкомнары сөөлгү үеде агитколлективтерни удуртур ажылды сулараткан. Ол районнарда агитация-массалыг ажылдар үүгле кампания ажылдар үезинде чоруп турар. Ылаңгыя суд соңгулдалары эрткен соонда ол районнарда агитас-массалыг ажыл дыка кошкаан.

Суд соңгулдаларының үезинде Мөңгүн-Тайга районга 14 агитколлективтер чүс ажыг агитаторларлыг ажылдап турган, а сөөлгү үеде агитколлективтерниң ажылынга ВКП(б)-ниң Мөңгүн-Тайга райкому удуртулганы кошкаткан. Ол районда агитаторларның дыка хөйү агитация ажылын областың мурнунда турар ажыл-агый, политиктиң сорулгалары-биле холбаштырбайн, оон хоорук чорудуп турар.

Бистиң областың ажылчы чонунуң ортузунга партияның политиктиг агитация ажылын чедиишкинниг чорударының бүгү аргалары, чепсектери бар. Ам сорулга болза, агитация ажылынга политик талазы-биле шыырак белеткелдиг, идепкейлиг кижилерни депшидип киирер.

Партия организациялары агитаторларның чөвүлел хуралдарын, семинарларын өй-өйде чыып, агитаторларга ажыл-агый, политиктиң сорулгаларының дугайында тайылбырны бээр, беседаларның темаларын шын шилип алырынга өөредир, агитаторларның дуржулгазын солчурун организастаар хүлээлгелиг.

Политиктиг агитация ажылын чорударда Тыва автономнуг областың экономиказында болгаш ажылчы чоннуң культурлуг амыдыралында болуп турар социалистиг чаартылгалар-биле холбаштырып тайылбырлаар ужурлуг.

Партия райкомнарының болгаш хооркомунуң талазындан партия эге организацияларынга, агитколлективтерге удуртулганы шиитпирлии-биле экижидип, агитас-массалыг ажылды улам экижидип, агитаторларга практиктиг дузаны көргүзери чугула. Парткабинеттер агитаторлар-биле ажылдап, оларга дузаны хүн-бүрү көргүзер ужурлуг.

Агитация-массалыг ажылды калбартпышаан, большевикчи сөстү совет хамааты бүрүзүнге чедирип турган, бистиң генийлиг баштыңчывыс болгаш башкывыс, коммунизмче улуг орук айтыкчызы эш Сталинның совет улустуң мурнунга салган сорулгаларын чедиишкинниг күүседиринче бүгү ажылчы чонну эвилелдээр ужурлуг бис.

В. И. Ленинниң хүннеринге белеткелдер

Ленинниң хүннеринге белеткелдер бүгү совет чуртта чоруп турар.

В. И. Ленинниң Төп музейиниң Тбилиси салбырынга сөөлгү хүннерде көрүкчүлер үзүк чок келип турар. Ооң 24 залдарында В. И. Ленин биле И. В. Сталинның амыдыралының болгаш революстуг ажыл-чорудулгаларының дугайын көргүзүп турар үш муң ажыг янзы-бүрү документилерни делгеп салган. Сталин аттыг паровоз-вагон септелге заводунуң болгаш Киров аттыг станок кылыр заводтуң ажылчыннары музейге чорааннар.

Вильнюстуң үлетпүр бүдүрүлгелеринде, албан черлеринде болгаш өөредилге черлеринде ленинчи идейлериниң тиилелгезиниң дугайында беседалар болуп, В. И. Ленин биле И. В. Сталинның улуг кады ажылдажылгазының дугайын агитаторлар ажылчы чоннарга чугаалап берип турар.

Ворошиловградтың Октябрь революциязы аттыг паровоз тудуунуң заводунуң культура Бажыңынга чоокта чаа ажытынган кино лекториягa Ленинниң дугайында лекциялар болуп турар. Лекция соонда кино болуп турар.

Чуваш АССР-ниң 20 муң ажыг агитаторлары большевик партияның болгаш совет күрүнеиң улуг үндезилекчизи В. И. Ленинниң дугайында беседаларны чорудуп турар. Республиканың Горький аттыг библиотеказында чуваш дылда үнген В. И. Ленинниң чогаалдарының делгелгезин ажыткан.

(СЭТА).

Н. В. Гогольдуң өлген хүнүнден бээр чүс чыл болганынга

Н. В. Гогольдуң өлген хүнүнден бээр 100 чыл болганын холбаштыр РСФСР-ниң Министрлер Чөвүлелиниң чанында культур-чырыдыышкын албан черлериниң хөрээниң талазы-биле комитет улуг орус чогаалчының чогаал ажылдарының калбак пропагандазының организациязының дугайында шиитпирни хүлээп алган.

Россия Федерациязының культура Бажыңнарынга, библиотекаларынга, көдээ клубтарынга, лекцияларынга, музейлеринге Н. В. Гогольдуң чогаал ажылдарынга алдар болдурган беседаларны, лекцияларны, иletкелдерни эртирерин болгаш литература кежээлерин, утренниктерни кылырын шиитпирлээн.

Областарның, крайларның болгаш республикаларның лекция бюролары «Гоголь болгаш орус литература», «Улуг орус чогаалчы Н. В. Гоголь», «Гоголь болгаш орус театр» деп лекцияларны организастаар.

Москвада Күрүнеиң литература музейинде «Н. В. Гогольдуң амыдыралы болгаш чогаал-ажылдары» деп Бүгү-эвилел делгелгезин ажыдарынга белеткелдер эгелээн. Культура-чырыдыышкын литератураларын үндүрер чер, чогаалчының амыдыралының болгаш чогаал ажылдарының дугайында плакаталарның болгаш номнарның сериязын парлап үндүрген.

(СЭТА).

Кузнецкиниң металлургичилериниң чарыжы

СТАЛИНСК. Кемерово области Кузнецкиниң металлургичилери чаа чылдың баштайгы хүннериниң дургузунда пландан ажыр чүс-чүс тонна шойну эзилдирген. Мастерлер Зекцер, Герасимов болгаш Вьюнов оларның ажылдап турар № 3 суугузунда коллектив бо хүннерде домнаның 0,79 кубометр бүрүзүнден тонна шойну эзилдирип ап турар. Ол ышкаш № 1 суугуда ажылдап турар бригадалар бедик бүдүрүкчүлүг ажылдап турар.

Қаң эзилдирикчилери эзилдирилге дээш чаржып турар болгаш металлды үргүлчү-ле пландан ажыр берип турар. № 1 мартен цехиниң коллективи бир дугаар черде чоруп турар. Ол коллектив суугунуң бир төрбелчин метр бүрүзүнден алза чогуур нормазындан 330 килограмм хөй каңны эзилдирип турар. Январьның эгезинден бээр каң эзилдирикчилери 20 ажыг дүрген эзилдириишкинни кылган. Ол-ла үениң дургузунда 4 чыгыы ажыл ээлчээн камнап алганнар.

(СЭТА).

Кылымал бүрүзүнге металл чарыгдалын эвээжедири дээш

Январь 10-да кылымал бүрүзүнде продукцияларның чаңгызынга металл чарыгдалын эвээжедири дээш чарышты эгелээн Москваның Сталин аттыг автозаводунуң аныяк ажылчыннарының болгаш тускай эртемниглериниң эгелекчи саналын автомобиль болгаш трактор үлетпүрүнүң ажылчыннарының профэвилелиниң Төп Комитединиң Президиуму чугаалажып көрген.

Автомобиль болгаш трактор үлетпүрүнүң Москва заводтарының удуртукчулары, профэвилелдериниң, завод комитеттериниң даргалары киришкен Президиумнуң хуралынга чарыштың эгелекчилери бригадирлер Кокошки, Селиверстов, килдистиң начальниги Заговалов, технолог Благин болгаш завод комитединиң даргазы Грузинцов олар чүве чугаалаан. Олар бүдүрүлгеде ажыглап турар чаа организакчы-техниктиг хемчеглерниң дугайын чугаалааннар. Ол чорук мун-муң тонна металлдарны камнап алырының аргазын бээр.

Автозаводчуларның эгелекчи саналын автомобиль болгаш трактор үлетпүрүнүң ажылчыннарының профэвилелиниң ТК-зының Президиуму деткээн болгаш ол эгелекчи саналды өске-даа бүдүрүлгелерге калбаа-биле тарадырын профэвилелиниң организацияларынга сүмелээн.

(СЭТА).

КИРГИЗ ССР. Киргизияның болгаш Казахстанның малчыннарының социалистиг чарыжынга Фрунзе областың Каганович районда улгатыр катыштырган Карл Маркс аттыг көдээ ажыл-агый артелиниң колхозчулары улуг чедиишкиннерни чедип алганнар.

Чурукта: колхозтуң эң эки хойжуларының бирээзи Дуйшеке Омурсаков. Омурсаков төрүүр 100 хой бүрүзүнден 120—120 хураганнарны ап, оларны бүрүнү-биле доруктуруп алган.

Чуруу **В. Лазаревтии.**

СЭТА-ның пресслишези.

Дуржулга солчуушкуну

1952 чылдың январь 12-де ВКП(б) обкомунуң хөрээженнер ортузунга ажыл чорудар килдизиниң хуралынга ВКП(б) Өвүр райкомунуң хөрээженнер ортузунга ажыл чорудар килдизиниң 1951 чылда районнуң хөрээжен чонунуң ортузунга чоруткан ажылының дугайында отчёдун ол килдистиң эргелекчизи эш Белекей, Сталин башкыга чоруткан чагаада алдынган хүлээлгелерни күүседиринге хөрээженнерниң киржилгезиниң дугайында Бии-Хем райкомунуң хөрээженнер ортузунга ажыл чорудар килдизиниң эргелекчизи эш Норжуң, хөрээжен чон ортузунда бижик билбес чорукту узуткаар талазы-биле чорудуп турар ажылдың дугайында Эрзин райкомунуң хөрээженнер ортузунга ажыл чорудар килдизиниң эргелекчизи эш Куңаажап, хөрээженнерниң колхоз тудуунга киржилгезиниң дугайында Чөөн-Хемчик райкомнуң хөрээженнер ортузунга ажыл чорудар килдизиниң эргелекчизи эш Дарья оларның илеткелдерин дыңнаан.

Килдистиң хуралынга Эрзин, Чөөн-Хемчик, Бии-Хем, Өвүр райкомнарның хөрээженнер ортузунга ажыл чорудар килдистери ажылдарга элээн чедиишкиннерни чедип алгылаан деп демдеглээн.

Эң ылаңгыя Бии-Хем районнуң ажылчы хөрээженнери Сталин башкыга чоруткан чагаазынга алган хүлээлгелерин эки күүседип, ажыл-агыйга улуг чедиишкиннерни чедип алганнар.

Оларның иштинде «Кызыл тараачын» колхозтуң хойжузу эш Қаңмаа Янчап 1421 төрээн хойлардан 1446 хураганнарны, ол колхозтуң бызаа ажаакчызы эш Фунтикова 6 айларның дургузунда 79 бызааны, Кочетов аттыг колхозтуң хаван ажаакчызы Тансия 11 төрээн хаваннардан 97 хаван оолдарын менди ажаап алгылаан болгаш Кочетов аттыг колхозтуң саанчызы эш Степанова саар инек бүрүзүнден 1615 килограмм сүттү саап алган, база трактористер Теренина болгаш Абарина олар хүнде 21—60 га чедир чечин аңдарып, күш-ажылдың бедик көргүзүүн чедип алганнар.

Чөөн-Хемчик районнуң «Коммунизмче орук» болгаш Сталин аттыг колхозтарның колхозчу хөрээженнери колхоз тудуушкунунга идепкейлиг киржип турарлар.

Ол ышкаш Өвүр райкому хөрээженнер ортузунга ажылды экижиринге элээн ажылдарны кылып, ВКП(б) райкомунуң бюрозунга 4 айтырыгларны чугаалашкан болгаш партия эге организацияларының хуралдарынга база-ла чугаалажып турганы эш Белекейниң илеткелинден илерээн.

Ынчалза-даа үстүнде айытынган районнарда хөрээженнер ортузунда политик-кижизидилгелиг, культурчырыдыышкынныг ажылдарда улуг четпестер бары килдистиң хуралынга илерээн.

Чөөн-Хемчик, Эрзин, Өвүр, Бии-Хем болгаш чамдык өске-даа райкомнар хөрээженнер ортузунга ажыл чорудар килдистерни эки удуртпайн турганнар. Ооң уламындан ВКП(б)-ниң Бии-Хем райкомунуң килдис эргелекчизи эш Норжуң областың чонунуң алган хүлээлгелерин эрестиг күүседиринче районнуң хөрээжен чонун эки организастап шыдаваанындан дыка хөй хөрээженнер колхоз бүдүрүлгезинге ажылдаваан болгаш күш-хүнүнүң бетики хемчээлин ажылдап ап шыдавааннар.

Партияның Эрзин райкомунуң хөрээженнер ортузунга ажыл чорудар килдизи хөрээженнер ортузунда бижик билбес чорукту узуткаарының ажылынга районда хөрээженнер чөвүлелдерин кошкак киириштирип турган.

Чөөн-Хемчик райкомунуң хөрээженнер ортузунга ажыл чорудар килдизи районнуң колхозчу хөрээженнериниң колхоз тудуушкунунга ажылдап каан ажылдарының түңнелдерин безин четче билбес болгаш ылаңгыя хөрээженнерни бажың чугайлаар, ыяш хаарыылдаар, туйбу кылыр дээн ышкаш тудуг талазы-биле тускай эртемнерге өөредириниң ажылын организаставайн турар.

Өвүр райкомунуң хөрээженнер ортузунга ажыл чорудар килдизи (эш Белекей) килдистиң ажылын сулараадып, ажылын райком бюрозунуң үндүрген доктаалдарын күүседиринге угландырбайн турар болгаш кижизидилгелиг ажылдарны сулараадып, хөрээженнерни бүдүрүлгениң ажылдарынче хандыдарының талазы-биле багай ажылдап турарын хуралга демдеглээн.

Килдистиң хуралынга үстүнде айтыыглар дугайында эштер Бочкова, Ангырбан, Барыс, Бичен олар санаалдарын берип, боттарының ажылының дуржулгалары-биле солушканнар.

Семинар болуп эрткен

Бо чылдың январьның 5-тен 14-ке чедир ВКП(б) обкомунуң чанынга ВКП(б) төөгүзү өөренир бедиткен хевирниң бөлгүмнериниң пропагандистери биле ВКП(б) райкомнарының, хооркомунуң иletкелчилер бөлүктериниң төлээлериниң семинары болуп эрткен. Семинарга 35 кижи киришкен.

Семинарның киржикчилериниң өөренип эрткен темалары болза: «Амгы үеде бүгү делегейниң байдалы» «Диалектиктиг материализм — марксисчи-ленинчи партияның мировоззрениези», «Шажынның реакциялыг утка-шынары», «Капитализмниң ниити кризизиниң амгы үедеги чадазы», «Ленинчи-сталинчы национал политиканың үндезиннери. ССРЭ-ге национал айтыышын шиитпирлээринге большевикчи партияның демиселии», «Улус ажыл-агыйының социалистиг системазы болгаш ооң экономнуг хоойлуларының характери», «Көдээ ажыл-агый артелиниң Сталинчы Уставы—колхозчу амыдыралдың хажыдып болбас хоойлузу», «Социализм болгаш коммунизм. Ленин биле Сталин социализмден коммунизмче шилчириниң дугайында», «Лекцияны тургузуп кылырының методиказы» деп лекциялар болгаш Тыва төөгүзүнүң дугайында 5 лекцияларны дыңнаан. Лекцияларны ВКП(б) обкомунуң, хооркомунуң ажылдакчылары болгаш область организацияларының ажылдакчылары номчаан.

Семинарның ажылы ВКП(б) обкомунуң секретари эш Х. Базыр-Саттың «Областың партия организацияларының ээлчеглиг сорулгалары» деп иletкели-биле доозулган. Семинар чоруп турар үеде пропагандистер боттарының ажылының дуржулгазын солчуп турганнар.

Бижик өөредилгези эки чоруп турар

МУГУР-АКСЫ. **(Радио-биле).** Мөңгүн-Тайга районда улуг улустуң бижик өөредилгелери багай эвес чоруп турар. Чогуур назылыг чоннуң ортузунда бижик билбес болгаш бижикти биче билир чорукту узуткаарының херээн районнуң партия, совет болгаш хөй-ниити база улус өөредилгезиниң органнары канчаардаа аажок чугула көрүп турар.

1951 чылдың октябрьниң 13-те болган район Совединиң 5 дугаар сессиязынга чайгы үедеги бижик өөредилгезиниң түңнелдерин чугаалажып көрген болгаш ам үеде районда чогуур назылыг чоннуң иштинде бижикти билбес деп санадып турар 22 кижини болгаш бижикти биче билир деп санадып турар 182 кижини бо чылдың май айның бирге чедир бижикке өөредип алыр деп шиитпирлээн.

Ам районнуң девискээринде 23 кезек черде бижик бөлгүмнери ажылдап турар, ында бижик билбес 15 болгаш бижикти биче билир 182 кижилер өөренип турар. Ол бөлгүмнерниң кичээли неделя санында 2 удаа болуп турар болгаш харын чамдык Мөген-Бүрен болгаш Қаргы сумуларында бижик бөлгүмнери неделя санында 3 удаа кичээлдеп турар.

Планын күүсеткен

Таңды районнуң Элегесте «Победа» колхозу 1951 чылда мал өстүрер планын күүсеткен. План ёзугаар чыл төнчүзүнде 163 баш чылгы турар ужурлуг, ам херек кырында 172 баш, инек 222 дээн болза ам 233, хой, өшкү 1200 дээн болза, ам 1262, теве 15 дээн болза ам 17 баш чедир өскен.

Колхоз ам мал кыштагладыышкынче улуг кичээнгейни салып турар.

Уран-чүүл болгаш литература талазы-биле Сталинчы шаңналдың комитединде

Уран-чүүл болгаш литература талазы-биле Сталинчы шаңналдың комитединиң ээлчеглиг пленарлыг хуралы А. А. Фадеевтиң даргалааны-биле январьның 12-де болган. Аңаа 1951 чылда Сталинчы шаңналга тыпсып киирери-биле чогаалдарны, прозаларны, шүлүглелдерни шиилерни, литература шүгүмчүлелдериниң болгаш уран-чүүл шинчилелиниң талазы-биле ажылдарны чугаалашкан.

Н. С. Тихонов, П. У. Бровка, Б. А. Лавренев, Д. Д. Благой олар дыңнадыг санал кылганнар.

Комитетке 200 ажыг номнар кирген. Чогаалдарның дыка хөйү бо үениң темаларын киирип турар. Романнар, тоожулар, чечен-чугаалар, чыылда шүлүктер совет амыдыралдың, тайбың дээш, бистиң чуртувуска коммунизм тургузуушкуну дээш Совет Эвилелиниң улустарының чайгылыш чок демиселин илередип турар. Эвилелдешкен республикаларның чогаалчыларының чогаал ажылдарын калбаа-биле ында киргген.

(СЭТА).

РСДРП-ниң VI Прага конференциязы

(Ажытынганының 40 чыл болган оюнга)

1952 чылдың январының 18-те РСДРП-ниң VI (Прага) Бүгү-россий конференциязы ажытынганындан бээр 40 чыл болган.

Прага конференциязы бистиң партиявыстың төөгүзүнде эң чугула черни ээлеп турар.

Партияның VI Бүгү-россий конференциязының ужур-дузазын долузубиле үнелеп көөр төлээде, партияга ол үеде турган берге байдалдарны өөренип көөрү чугула.

Столыпин реакциязының үези 1907—1912 чылдарда хаан чазак партияның хөй-хөй организацияларын сандарадыр ойладып турган, партияның иштинге идей талазыбиле ундараашкыннар болгаш божанналдар күштелип турган. Меньшевиктер болгаш троцкистер революсчу партияны узуткаарының идеязын күштүү-биле тергиндедип турар апарган болгаш Столыпин реакциязынга быжыглааган «ажылчын партиязы» деп адаар ажык партияны тургузарын бодап турганнар.

Сес шактыг ажыл хүнү, черни тараачыннарга үлээри, демократтыг республиканы тургузары дээш демиселди боттандырарының орнунга меньшевиктер «буржуазиядан чоокку негелделер» дээш, «өй-тавында конституция» дээш демисежирин сүмелеп турган. Бо болза, бистиң партиявыстың минимум-программазын кадеттериң программазы-биле солуур дээн орилдажыышкын болган. Ынчангаш меньшевиктер партияның программазының, тактиказының, организациязының узуткакчылары болуп, партияны шагда-ла чок «өлүг» деп чарлап, пролетариаттың ажык эвес чажыт партиязын тургузарының херээн херек чок хоралыг чүве кылдыр көрүп турганнар.

Троцкий меньшевиктерни болгаш большевиктерни узуткакчыларның туружунга катыштырарын орилдажып турган. Троцкий эң көскү центрис болуп турган. Ленин болгаш Сталин Троцкийниң ийиниң аразынга чайгылчак чоруун шиитпирлин-биле сойгалап илередип, оон пролетариаттың эрге-ажыктарын биче буржуазтарның эрге-ажыктарынга чагыртыр дээр хоралыг идеологиязын тодарадып көргүскен.

В. И. Ленин Троцкийни мынча деп адаан, «Троцкий бодун эң бужар карьерист болгаш фракционер кылдыр көргүскен. Партия дугайын чулчуруп турар, ол хирезинде боду өске кандыг-даа бүгү фракционерлерден дора болуп турар».

«Катыжыышкын» дугайында сөстер-биле чагдынып алган троцкизм болза, херек кырында узуткакчыларның эң дора хевири турган.

Ленинге болгаш партияга удур Троцкийниң август блогунга бүгү-ле идегеттер узуткакчы-меньшевиктер, троцкистер, кыйгыртыкчылар, бурган тургузукчулары кирген турган. В. И Ленин чажыт пролетаржи партияны камгалап алыр сорулгалыг партийжи-меньшевиктер-биле тургускан.

Эш Сталин Сольвычегодск шөлүлгезинге тургаш чоруткан чагаазышга Троцкийниң блогунуң кандыг-даа принцип чогунуң, а большевиктерниң болгаш партийжи-меньшевиктерниң (Ленин биле Плехановтуң) блогунуң ёзулуг партийжи элементилерни сырый катыштырарын негеп турарын, Россияга ажылдың ёзулуг эрге-ажыктарынга тааржып турарын тодаргай айыткан.

Ленин болгаш Сталин партияның шугумун большевик организацияларны быжыглаарынче угландырган. Ону боттандырарынга бүгү-ле ажык аргаларны ажыглап, программага, тактикага болгаш организастыг чорукка турган узуткакчыларга удур шиитпирлиг демиселди калбартып, база меньшевикчи-узуткакчылардан ажылчын-партийжилерни бодунче хандыдып киирип алыры дээш демисежип турган.

Ол революсчу сорулганы боттандырарда большевиктерге бир дугаарында-ла бодунуң күрээлеринден оппортунистиг элементилерни арыглап аштаары эң чугула болуп турган. Большевиктерниң хүрээлеринге биче буржуазтыг эдеринчилерниң, кыйгыртыкчыларның туруш чок кезектериниң хөй эвес бөлүү турган. Оларны В. И. Ленин «Канчаргада ол-ла узуткакчылар» деп адаан Ленининиң удуртулгазы-биле оларны чылча-шаап, большевик партияның хүрээлеринден үндүр сывырган.

Чажыт ажыл-биле ажык ажылды шын катыштырганының ачызы-биле Ленин болгаш оон талалакчылары кыска үениң дургузунда ажык ажылчын организацияларга улуг түңнелди чедип алган. Ажык организациялар турлагжып турган узуткакчыларны большевиктер кызып үндүрүпкен.

Узуткакчылар, кыйгыртыкчылар, троцкистер-биле демисел бүгү большевиктерниң улам сырый катыжарын болгаш оларның тускай большевик партияны тургузарын негеп турган. Ажылчын аңгының күжүн эчизинге чедир чыыр, ону революсчу көдүрлүүшкүнге белеткээр төлээде, ажылчын аңгыны сандарадып турган партияның иштинге турган янзы-бүрү оппортунистиг кезектерден шуут адырлып алыры негетинип турган. Большевиктерниң болгаш меньшевиктерниң чаңгыс партияга моон соңгаар турар аргазы чок дээрзинге В. И. Ленин чигзинмейн турган. Меньшевиктер пролетариаттың партиязын узуткааш, реформисчи партияны организастаарынче, ажык оралдажыышкынны болгаш меньшевиктер-биле кады чаңгыс партияга турары ажылчын аңгыга болгаш оон партиязынга өскерликчи чорук болур апарган. Ынчангаш меньшевиктерден тодаргай аңгыланып, олардан организас-хевир талазы-биле чарлырычга чедери, меньшевиктерни партиядан үндүр сывырары эң чугула турган. Ол ажылды Прага конференциязы күүсеткен.

Партияның VI Прага конференциязы 1912 чылдың январының 18-те Прага хоорайга ажытынган. Конференцияга Россияның 20 ажыг чажыт организацияларындан келген 15 төлээлер киришкен. Оон иштинде Петербург, Москва, Саратов, Баку, Тбилиси, Киев, Екатеринбург, Томск комитеттериниң төлээлери бар. Конференцияның киржикчилери ийи партийжи-меньшевиктерден өскези шуптузу большевиктер. Конференцияга Россияда ажылдап турар чажыт организацияларның нургулайының төлээлери олурушкан. Ынчангаш конференция партияның хуралы ышкаш ужур-дузалыг болган.

Партияның VI (Прага) Бүгү-россий конференциязынга 15 айтырыгларны чугаалашкан. Конференцияга чугаалашкан бүгү айтырыглар чүгле большевиктер-биле меньшевиктерниң ангыланып чарлырынче угланган эвес, харын Барын чүктүң бүгү социал-демократтыг партияларындан онза ылгалдыг, оппортунистиг идегеттерден хостуг, пролетариаттың пролетарь диктатуразын чаалап алыр дээш чорудар шиитпирлиг демиселин баштап шыдаар, чаа хевириниң чаа партиязын тургузарынче угланган турган.

Чаа, революстуг, марксисчи партияны тургузарын Ленин болгаш Сталин элээн каш чылдарның дургузунда белеткеп келген, ол белеткелге В. И. Ленининиң мыдыг ажылдары улуг рольди ойнаан: «Чүнү кылырыл?» — чаа марксисчи партияның идеологтуг үндезини болган, «Бир базым бурунгаар ийи базым аткаар» — чаа марксисчи партияның организастыг үндезини болган, «Демократтыг революцияга социал-демократтарның ийи тактиказы» — чаа марксисчи партияның политиктиг үндезини болган, «Материализм болгаш эмпириокритицизм» —чаа марксисчи партияның теоретиктиг үндезини болган.

«ВКП(б) төөгүзүнүң допчу курзунда» эш Сталинның бижил турары болза, «Төөгүге кажан-даа, кандыг-даа политиктиг бөлүк болза, партия болуп хевирленип турган-дыр, большевиктер бөлүү ышкаш, шак ынчаар ылаптыг белеткенген турбаан деп бүзүрелдиг-биле чугаалап болур» (Тыва дылда үндүргени, арын 164).

РСДРП-ниң VI Бүгү-россий конференциязы чер-черниң отчёттарындан болгаш В. И. Ленининиң «Амгы үениң байдалы болгаш партияның сорулгалары» деп илеткелинден революстуг көдүрлүүшкүнү, база партия организацияларының өзүлдезин тодараткан болгаш экономнуг стачкаларны, Россияда көдүрлүп турар ажылчын аңгының политиктиг демиселин удуртурунга партия организацияларының боттуг сорулгаларын айыткан. Конференцияның шиитпиринге айыткан кол сорулгалар болза, партияның чажыт организацияларын быжыглаары, демократтыг республика, 8 шактың ажыл хүнү, черни хавыргаш тараачыннарга үлээри дээш партияның салып турар лозунгуларының адаа-биле политиктиг агитацияны массаның ортузунга калбартыры болуп турган.

Ол сорулгаларны чедиишкиннигге боттандырарынга база Столыпинниң ёзу-чурумунче, реакциязынче шургуп, демиселдиң революстуг лозунгуларындан ойталап турган меньшевиктер-биле шиитпирлиг демиселди чорудар төлээде, партия үүрлерин быжыглаарын, партияның чажыт үүрлери-биле, профессионал эвилелдери-биле ажылды тургузарын, бүгү ажык ниитилелдер-биле социал-демократтыг ажылды тургузарынга улуг эгелээшкинни чорударын шиитпирлээн.

Конференцияга белеткел үезинде болгаш конференция чоруп турар үеде IV күрүне думазынга соңгулдаларга белеткел ажылы күштелип турган. Партияның Прага конференциязы ол соңгулдаларга партияның тактиказын айыткан. Конференция бистиң партияның соңгулда кампаниязынга киржирин, ол ышкаш соңгулда үезинде тускай кандидаттарны депшидирин болгаш IV күрүне думазынга партияның Төп Комитединге чагыртыр социал-демократтыг фракцияны тургузарын эң чугула деп санаан. Большевиктерниң соңгулдага кол лозунгу болза, партияның минимум-программазының кол негелделери болур. Конференция соңгулдаларга бистиң партияның ниити тактиктиг шугумун айыткан: помещиктерниң болгаш капиталистернин партиязынга деткиткен хаан чазакка удур эптеш чок демисежири кадеттериң партиязы баштаан либерал буржуазтарның меге демократизмин болгаш контрреволюстуг үзел-бодалын чайгылыш чокка сойгалап илередир, большевиктерниң партиязының бүгү-ле биче буржуазтыг пролетаржы эвес партиялардан адырлыры болур. Конференцияга «аш-биле демиселге социал-демократтарның сорулгаларының дугайында», «угуулгалыг бижиктер кампаниязының дугайында» болгаш өске-даа айтырыглар дугайында ленинчи, большевикчи шиитпирлер хүлээп алдынган.

«Ажылчыннарның күрүне страхованиезиниң дугайында» айтырыг талазы-биле думаның хоойлузунга удурланыштыр конференция болза, күш-ажыл кылып шыдавас апарган ажылчыннарның ажыл төлевирин хевээр артырарынга үндезилээш, ажылчыннарга страхованиениң хоттуунуң страхованиени бүгү ажылчыннарга нептередириниң дугайында большевикчи негелделер салган.

Персияга, Финляндияга хаан чазактың үптекчи политиказының дугайында, база Кыдатка хамаарыштыр политиканың дугайында конференция тускай резолюцияны хүлээп ап, хаан чазактың үптекчи политиказын буруу шаап көрүп, «Республиканчы Кыдаттың революсчуларынга» байыр чедирген.

Прага конференциязы оон соңгаар Россияга бүгү партийжи амыдыралды удуртурунга большевикчи Төп Комитетти Ленин болгаш Сталинны баштадыр соңгаан. Оон аңгыда Россияга революстуг ажылды удуртурунга эш Сталинны баштадыр практиктиг Төптү тургускан.

Большевикчи партийжи Төптү быжыглааны, партиядан үүзүн-баазын оппортунистерни долузу-биле үндүр сывырганы Прага конференциязының улуг алдар-хавыяазы болур.

Партияның VI Прага конференциязы большевик партияның хүрээлеңин арыглаары болгаш быжыглааары дээш чорудуп келген бүгү демиселдериниң түңнелин үндүрген. Ол камгалатынып келген меньшевиктер-биле формальдыг катыжыышкынның артыышкынын доозуп, РСДРП-ниң хүрээлеңинден оларны эң сөөлүнде үндүр сывырып, чаа хевириниң партиязы, ленинизмниң партиязы большевик партияның эгезин салган.

1903 чылда большевиктер тускай политиктиг агым кылдыр ангылангаш, тускай политиктиг партия хевирлиг болуп, 1905 чылда большевикчи хуралга чыылган болза, Прага конференциязынга большевик партия тускай, чаа хевирлиг партия кылдыр тургустунган.

1912 чылдың январьда болган РСДРП-ниң Прага конференциязы большевиктер партиязының тускай турарының эгезин салып, боду тускай Төп Комитеттиг партияны тургускан. Ынчангаш ол конференцияның бүгү-делегейге төөгүлүг ужур-дузазы ында болуп турар.

Конференцияның ажылы доозулганының соонда В. И. Ленининиң А. М. Горькийге бижээни болза: «Эргим Алексей Максимович! Конференцияның шиитпирин удавас Силерге чорудуптар бис. Узуткакчыларга удур партия болгаш оон Төп Комитеди — ам-на катап төрүтүнүп шыдатынды. Силер орта бистиң-биле кады өөрүүр боор силер деп идегедим» (Ленин, том XXIX, арын 19).

Прага конференциязының ужур-дузазын айытпышаан, эш Сталинның партияның XV съездизинге түңнел сөзүнге чугаалааны болза, «Конференция бистиң партиявыстың төөгүзүнге эң улуг ужур-дузалыг болган, ол конференция большевиктер биле меньшевиктерниң аразында кызыгаарны тургускан болгаш бүгү чуртта большевикчи организацияларны чаңгыс-аай большевикчи партияга катыштырган». (Партияның XV съездизиниң стеногр, отчёду, арын 361).

Партияның Бүгү-россий VI Прага конференциязынга пролетариаттың партиязындан бүгү оппортунистерни болгаш меньшевиктерни үндүрсывырганы революстуг партияның болгаш социалистиг революцияның улам ынай хөгжүүрүнге шиитпирлиг ужур-дузалыг болган. Прага конференциязы ол ышкаш бүгү делегей талазы-биле улуг ужур-дузалыг болган. Ол оппортунистерниң бүгү фронтуларынга өлүмүг согуушкунну ол таварыштырган. Кажан узуткакчылар чажыт партияны хөөржүдүп турар үеде, шыдажыр аргажок аар-берге байдалдар туруп турза-даа, большевиктер ажылчын аңгының партиязын тургузуп ап, бүгү чурттарның пролетариаттарының революстуг партияны тургузары дээш демиселиниң оруун көргүзүп шыдаан.

Прага конференциязы болза, Россияның ажылчын аңгызының мурнакчы отряды — оон большевикчи партиязының революсчу тугунга шынчы, хажык чогун көргүспүшаан, оон-биле кады II интернационалдың бүгү оппортунистиг лагеринге аар согуушкунну таварыштырган. Бүгү чурттарның пролетариаттарынга большевик партияның күштүүн болгаш туруштуун, база марксизмниң дайзыннары — оппортунистерниң хүрээлениниң күш чок, буступ дүжүп сандарап турарын көргүскен.

Прага конференциязы болганындан бээр 40 чыл эртип турар. Ленин — Сталинның улуг партиязы, большевиктерниң партиязы оон бээр маадырлыг демиселдериниң түңнелин алдарлыг эруктарын эрткен.

Большевик партия бистиң чуртувустуң ажылчын аңгызын хаан чазактың, капитализмниң эрге-чагырган тиилээринге, пролетариаттың диктатуразын чаалап алырынга, Советтериниң чуртунга социалистиг ниитилелди тургузарынга чедирип келген.

Большевиктерниң партиязы бодунуң баштыңчызы болгаш башкызы эш Сталинның шылгарангай удуртулгазы-биле бистиң чуртувустуң активчи камгалалын белеткээн болгаш немец-фашистиг эжелекчилерни чылча-шаварын организастаан. Дайын сөөлүндеги үеде совет улустун дайынга үрелип-бузулган ажылагайны катап тургузарының, социализмден коммунизмче чоорту шилчиириниң оруу-биле ажыл-агыйның улам ынай күчүлүг хөгжүлдези дээш демиселин баштап турар.

Большевиктерниң партиязы совет улустуң болгаш бүгү делегейниң ажылчы чоннарының америк-англи империалистерниң агрессчи-планнарын сойгалап илередириниң демиселин баштап, тайбыңның демократияның, социализмниң лагериниң күжүн улам сырый катыштырып турар. Большевик партияның ажылчын аңгыны удуртурунуң талазыбиле ажыл-чорудулгазының дуржулгазы болза, чаа демократия чурттарының, бүгү делегейниң коммунистиг болгаш ажылчын партияларынга үлегер болуп турар.

Прага конференциязы эрткениннен бээр 40 чылдың дургузунда Ленин—Сталинның партиязы дайзыннар-биле демиселге каңналып, ажылчын аңгының идея талазы-биле сырый катышкан күштүг армиязының авангарды болуп өзүп быжыккан.

Эш Сталинга удуртурган большевиктерниң партиязы бистиң чуртувустуң ажылчы чоннарын коммунизмниң долу тиилелгезинче бүзүрелдиг чорудуп орар. Коммунизмниң шиитпирлиг тиилелгезинче совет улустуң күчүлүг шимчээшкинин делегейде кандыг-даа күштер моондактап шыдавас.

В. ШИЛОХВОСТОВ.

Комсомолчулар школа ажылынга дузалавайн турар

Эрзин районнуң Качык сумузунда «Совет кызыгааржы» колхозта комсомол эге организациязы (секретари эш Хорлуу-Сюрюн), чанында кады турар Качык эге школазынга кандыг-даа дуза көргүспейн турар. Колхозтуң комсомол организациязы эрткен 1951 чылдың ноябрьде школаның девискээрин кажаалаарынга хереглээр 3000 чинге ыяшты дыштаныр хүннерде комсомолчуларның күжү-биле кезип бээр бис деп хүлээлге ап аазааш, мынчага чедир күүсетпээн. Ол аазаашкынга ынангаш школа мынчага чедир ыяш белеткеп албаан.

Комсомол эге организациязының ай санындагы ажыл планында школа-биле ажыл дугайында чүү-даа киирбейн турар.

Школаның ажылы комсомолдуң ажылының база бир чугула участогу болур чүве төлээде, «Совет кызыгааржы» колхозта комсомол организациязы чанында эге школаның ажылдарынга бүгү хемчеглер-биле дузалажыры чугула.

А. САДЫР-ООЛ.

Совет тургузуг

Суму Совединиң сессиязы

Сүт-Хөл районнуң Сүт-Хөл суму Совединиң чоокта чаа болган он ийи дугаар сессиязынга ол суму Совединиң 1951 чылдың дургузунда чоруткан ажылының дугайында Совет даргазы Дажы илеткел кылган.

Илеткелден илерээни болза, суму Совединиң организас массалыг ажылы 1951 чылда эки чоруп келген. Сессияларны 12 катап чыылдыргаш, аңаа ажыл-агыйның болгаш культура тургузуушкунунуң 31 чугула айтырыгларын чугаалажып шиитпирлээн, ол ышкаш ажылчы чоннарның хуралдарын 21 катап, суму Совединиң активиниң хуралын 14 катап чыылдыргаш, сумунуң амыдыралынга хамаарышкан айтырыгларны шиитпирлеп турган.

Сумунуң быдаргай ажыл-агыйлыг турган ажылчы араттарын коллективтиг ажыл-агыйга катыштырар болгаш Советке хамааржып турар Киров аттыг колхозту организас, ажыл-агый талазы-биле быжыглаар дугайында суму Соведи элээн ажылдарны чоруткан. Оон түңнелинде сумунуң арат ажыл-агыйларының 98 хуузу колхозта кирген болгаш колхоз ажыл-агый талазы-биле мурнуку чылдарга бодаарга элээн быжыккан. Колхоз бо чылын чурттаганың 19 бажыннарын тудуп доосказ ажыглалга киирген болгаш 8 бажыңнарның ам ханаларын тудуп турар. Оон ынай колхозтуң тудугжулары эрткен чылын 6—6 өрээлдерлиг 2 чаа школаларны, башкылар чурттаар бажыннарны, автомашинаның бир гаражын, бир дээрбени болгаш өске-даа тудугларны кылган. Ол ышкаш колхозтуң ниитилештирген малының баш санын өстүрер болгаш оон ажылын сайзырадырының планын колхоз малдың чүзүн талазы-биле бүрүн күүсеткен.

Политик кижизидилгелиг болгаш чырыдыышкын ажылын суму Соведи эки удуртуп турар. Сумунуң ажылчы чоннарының ортузунга солун номчулгазын үргүлчү организастап, чугула айтырыгларның дугайында лекцияларны 4 катап кылган. Сумуга организастаан бижик бөлгүмнерин доктаамал удуртуп турган, 1951 чылдың дургузунда бижик билбес 122 кижини бижикти билир кылдыр өөреткен болгаш бижик бөлгүмнериниң ажылы ам-даа эки чоруп турар.

Сумуда школаның, кижи эмнелгезиниң салбырының магазининин ажылын суму Совединиң талазыдан эки удурткан.

Суму Совединге кирген чоннуң хомудал билдириишкиннерин чогуур өй-шаанда шиитпирлээш, оларның харыыларын берип турар.

Оон ынай суму Совединиң чамдык доктаамал комиссиялары план чок эренгей ажылдап турарын, колхозтуң мал ажылында ам-даа бар четпестерни чайладырынче суму Соведи кошкак кичээнгей салып турарын болгаш райкүүскомнуң талазындан суму Совединиң ажылынга багай дузалажып турарын депуттар шугумчүлээннер.

М. ДАРЖАЙ.

Четпестерни катаптавайн ажылдаар

Чаа-Хөл районнуң Шаңчы суму Соведи (даргазы Белекпен) 1951 чылда сумунуң мурнунга салдынган культураның болгаш көдээ ажыл-агыйның планныг даалгаларын күүсетпээн. Оон чылдагааны суму Соведи ажылчы чоннуң ортузунга тайылбыр массалыг ажылдарны багай чоруткан.

Ол сумунуң 1951 чылда мал өстүрериниң планы күүсетинерден туржук, харын 30 ажыг хуу кудулаан. Сумунуң хуу ажылдыг 19 өрегелеринден чамдык кижилер мал өстүрериниге удур чоруктарны кылып, хөй баш малдарны төтчеглеп чок кылган. Чижээ, Кызыл-оол 1951 чылдың январь 1-де 31 баш малдыг турган болза, бо чылдың январьда чүгле 21 баш малдыг арткан. Ол ышкаш Коңгар, Х. Кажыкай, Эрелчин, Ламажап олар хөй баш малдарны чок кылган.

1951 чылдың часкы тарылга планын күүсетпээн. Арай деп турган тарып алган эвээш, биче черлериниң чайгы ажаалгазынче сагыш салбааны-биле, кандааш, багай дүжүттү берген. Оон хараазы-биле суму Соведи күрүнеге дужаар тараа планын чүгле 40 хуу күүсеткен. Чамдык эштер Кызыл-оол; Дамдай, Сандан, Коңгар, Чаксал-оол болгаш өске-даа кижилер күрүнеге тараа дужаарындан ойталап, олбо дезип чоруп турда, суму Соведи кандыг-даа хемчег албаан.

Сумуда бижикти билбес болгаш биче билирлер хөй турунда бижик өөренириниң бөлгүмнерин организастап тургуспаан. Бижик өөренириниң чугула кампаниязын суму Соведи херекке албаан.

Суму Соведи ажылын кандыг-даа план чокка чорудуп турар. Депуттар даалгалар чок. Суму Совединиң сессиязы чүгле 3 катап болган. Аңаа бот шугумчүлелдер кончуг кызыы болуп турган. Доктаамал комиссиялар боттарының хүлээлгелиг ажылдарын кылбаан болгаш суму Соведи кандыг-даа негелделер тургуспаан. Сессияларның үндүрген шиитпирлериниң күүселдези дээш кым-даа сагыш салбаан. Ажылчы чоннуң ортузунга полит-массалыг ажылдарны чорутпайн масса-биле харылзааны суму Соведи кошкак туткан.

Суму даргазы Белекпен хуу өнчүзүреп, ажыл-агыйдан хоорук, беш ажыг километр черде кыштап олурар. Ол чорук сумунуң ажылын удуртурунга канчап-даа таарышпазы билдингир.

Районнуң күүсекчи комитеди ол сумунуң ажылынче сагыш салбайн турар. Ында-хаяа радио-биле кыйгырып алгаш, сан-түн болгаш медээ алгылаары-биле өйлежип турар. Тараа ажаап алыышкынының үезинде Белекпенниң илеткелин алган боордан башка кандыг-даа хемчеглер албаан.

Шаңчы суму Совединиң ажылында четпестерни узуткап, оон ажылынга практиктиг дузаламчы көргүзери чугула.

К. ОНГА.

Школа ажылының дугайында айтырыгны чугаалашкан

Барын-Хемчик районнуң Аскы-Барлык суму Совединиң 1951 чылдың декабрьның 31-де болган 8 дугаар сессиязынга сумуда эге школаның 1951—1952 өөредилге чылының бир дугаар чартыында чорудуп келген өөредилге кижизидилгелиг ажылының дугайында школа эргелекчизи Эрес-оолдуң илеткелин алган.

Суму Совединиң боттуг удуртулгазының ачызында школа өөредилге чылынга белеткелдиг ужурашкан. Школаның херимин өөредилге эгелээриниң мурнунда-ла кылган болгаш ол ышкаш школа бажыңының, чунар бажыңның септелгези эки болган. 1951—1952 өөредилге чылының бир дугаар чартыында школаның өөредилгезиниң шынары 84 хуу болган.

Школачылар уругларның хостуг шактарда дыштанылгазын чөп организастап, культур массалыг ажылды чорудуп турган болгаш өөредилге эгелээнден бээр школачыларга 12 катап концерт көргүскен.

Оон-биле кады школаның өөредилге кижизидилгелиг ажылында бар четпестерни депуттар чидириниг-биле шугумчүлээннер. Школа эргелекчизи Эрес-оол, башкы Бораңнай болгаш интернат эргелекчизи Дюрбүү олар үргүлчү арагалаар, хөй-ниитиниң чурумун үреп, өөреникчилер аразынга үлегер чок чүүлдер көргүзүп турарын депутат Одуй-оол шугумчүлээн.

Оон ынай сургуулдарны бот кичээлче организастаар талазы-биле башкылар четпес ажылдап турар.

Илеткелчи Эрес-оол допчу харыы бээри-биле сөс алгаш, оон дугайында болган шугумчүлелди хүлээп алгаш, бодунуң буруузун билинген болгаш моон соңгаар ындыг четпестерни болдурбас дугайында хүлээнген.

Сумунуң эге школазының ажылында бар четпестрени чайладырынче угланган хемчеглерчи айыткан шиитпирни сессия хүлээп алган.

К. СААЯ.

Түр семинар

Чоокта чаа Сүт-Хөл районнуң сумулар Советтериниң даргаларының, секретарьлериниң болгаш үндүрүг агентилериниң түр семинары болуп эрткен.

Ол семинарга көдээ Советтериниң организас-массалыг ажылының, санхөө талазы-биле көдээ Советтериниң сорулгаларының, ылаңгыя чурттакчы чоннуң бот-онаалга үндүрүүн чорударының болгаш ону чөп чарыгдаарының дугайында айтырыгларны өөренген.

Г. КОМБУ.

АКШ-тың Чазаанга Совет Чазактың нотазы

Совет Эвилелинге удур үрегдекчи болгаш диверсиялыг үүлгедиишкиннерни организастаарынга 100 миллион түүнүг долларны тускай чарыгдаарын айтып турар «бот-боттарының аразынга айыыл чок чорукту хандырарының дугайында 1951 чылдың хоойлузун» АКШ-та үндүргенинге холбаштыр АКШ-тың чазаанга удурланганын Совет Чазак 1951 чылдың ноябрьның 21-деги нотазынга медеглээн дээрзи моон мурнунда-ла дыңнатынган. Үстүнде айытынган хоойлуну күш чок болдурарының чогуур хемчегларни алырын АКШ-тың Чазаандан негеп турарын ССРЭ-ниң Чазаа бодунуң нотазынга айтып турган.

АКШ-тың Чазаа 1951 чылдың декабрьның 19-та Совет Чазакка харыы нотазын тывыскан, ында Америк Чазак барымдааларга удур, ону камгалап, ол хоойлунуң агрессчи соруктуун чажырып турар.

Январьның 9-та ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозу Совет Чазактың дааскаанын ёзугаар АКШ-тың Москвада элчин черин дамчыштыр Американың Катышкан Штаттарының Чазаанга моон адаанда уткалыг нотазын чоруткан:

«АКШ-тың Чазааның 1951 чылдың декабрьның 19-та чоруткан нотазы болза, бот-боттарының аразынга айыыл чок чорукту хандырарының дугайында деп аттыг хоойлуну 1951 чылдың октябрь 10-да АКШ-ка үндүргенинин дугайында ноябрьның 21-де Совет Чазактың нотазынга Катышкан Штаттарның Чазааның чогуур харыызы эвес деп медеглээри эргежок чугула деп Совет Чазак санап тур.

Ол хоойлу болза, «Совет Эвилелинде, Польшада, Чехословакияда, Болгарияда, Венгрияда, Румынияда, Албанияда... чурттап турар шилитинген кандыг-даа кижилерни, азы ол чурттардан дезип үнген кижилерни, азы оларны Соңгу-атлантика керээзин деткиир чепсектиг күштериниң кезээ кылдыр, азы өске-даа сорулгаларга катыштырарын акшаландырарынга 100 миллион долларны тускайлап турар» дээрзи билдингир болгай.

Ынчангаш 1951 чылдың октябрьның 10-да ук хоойлуну АКШ-та хүлээп алган болгаш ол хоойлуну ёзугаар хөренгини тускайлап турар чорук ССРЭ-ниң девискээринге болгаш ооң кызыгаарының даштынга-даа «шилитинген кандыг-даа кижилерден» чепсектиг күштериниң кезектерин совет девискээрде чурттап турар ийикпе азы ССРЭ-ден дескен-даа кижилерден тургузарын, база ол кижилерни болгаш чепсектиг бөлүктерни ССРЭ-ге удур ажыглаарын баш удур көрүп турар-дыр.

АКШ-тың бо айытынган хоойлузу болза, үрегдекчи, диверсиялыг болгаш өлүрүкчү ажылдарны кылдырары-биле ССРЭ-ниң девискээринге чажыт дээрбечилерни тургузар, а ол ышкаш ССРЭ-ден дезип үнген янзы-бүрү сатыныкчы кижилерни Совет Эвилелинге удурланган кем-буруулуг үүлгедиишкиннерге ажыглаар сорулгалыг дээрзин бо чорук көргүзүп турар-дыр.

Ол хоойлунуң чогаадыкчыларының бирээзи — америк конгресстиң кежигүнү Керстеннин 1951 чылдың октябрьның 20-де төлээлер палатазынга үве чугаалап тургаш — бо хоойлу болза, «коммунистиг чурттарда шимчээшкиннерге Катышкан Штаттарның ону дамчыштыр дузаламчы бээриниң аргаларын баш удур көрүп турар» деп дорту-биле медеглээни дээрге, АКШ-тың бо айытынган хоойлузунда көрдүүп турар үүлгедиишкиннери шак-ла ындыг дээрзин база бадыткап турар. «Төлээлер палатазынга мээң киирген болгаш хүлээп алдынган эдилгемде ол чорукту айтып турар» деп Керстен медеглээн.

АКШ-тың Чазааның 1951 чылдың декабрьның 19-та чоруткан нотазынга холбаштыр Совет Чазак болза, 1933 чылдың ноябрьның 16-да совет-америк дугуржулганы ёзугаар Катышкан Штаттар бодунга кандыг хүлээлгелерни алганынче Катышкан Штаттарның Чазааның кичээнгейин база катап угландырары негетинип турар деп санап тур.

Боттарының иштики херектеринге кандыг-даа киржилгени кылбазын болгаш чепсектиг интервенцияны өөскүдер болгаш деткиир ийикпе, азы дугуржуп турар талаларнын «политиктиг болгаш социал тургузугларын күш-биле өскертир» сорулгалыг кандыг-даа ажылдарны болдурбас деп ук дугуржулга ёзугаар Катышкан Штаттар болгаш Совет Эвилели бот-боттарынга хүлээнген болгаш база чазак организацияларының болгаш чазактан саңхөөнүң дузазын ап турар организацияларның ындыг янзылыг чорудуушкуннарны кыла бээрин болдурбазын хүлээнгеннер.

Катышкан Штаттар болгаш Совет Эвилели ол дугуржулга ёзугаар үстүнде айытынган сорулгаларны салган кандыг-даа организацияларны ийикпе бөлүктерни, ооң-биле кады «өске талага удур» чепсектиг демиселди чорудар сорулгалыг «шериг организацияларын ийикпе бөлүктерни боттарының девискээрлеринге тургустунарын болгаш турар чоруун болдурбазын болгаш акша-хөренгиниң дузаламчызын кылбазын» база-ла хүлээнгеннер. «Ол ышкаш организацияларга ийикпе бөлүктерге кандыг-даа кижилерни элзидерин баш удур болдурбазын» үстүнде айытынган дугуржулганы ёзугаар Катышкан Штаттарның Чазаа болгаш ССРЭ-ниң Чазаа база-ла хүлээнгеннер.

Катышкан Штаттарның Чазаа болза, 1933 чылдың совет-америк дугуржулгазын үреп, Совет Эвилелинге удурланган үрегдекчи шпиондиверсиялыг үүлгедиишкинни чорудары-биле чажыт дээрбечилерни болгаш кем-буруулуг кижилерни организастаарын болгаш оларны акша-хөренгижидер сорулганы салып турарын 1951 чылдың октябрьның 10-да хүлээп алдынган хоойлу көргүзүп турар. 1933 чылдың ноябрьның 16-да совет-америк дугуржулгага бодунга алган хүлээлгелерин Катышкан Штаттарның Чазаа арын-нүүр чокка үреп турар дээрзиниң дугайын Совет Эвилелиниң иштики херектеринге АКШ-тың талазындан каржызы-биле ындыг янзылыг киржип турар чоруу херечилеп турар.

Ол ышкаш АКШ-тың Чазааның октябрьның 10-да ол хоойлуну хүлээп алган чоруу болза, күрүнелериниң аразында харылзааны болгаш бүгү делегейниң эрге-чурумнарын каржызы-биле үрээни, чурттарның аразында чогуур харылзааларынга таарышпайн турар чорук болур. Катышкан Штаттарның ук хоойлуну үндүрген чоруу болза, АКШ биле Совет Эвилелиниң аразында харылзааларны улам-на нарыыдадырынче, бүгү делегей байдалын улам-на шыңгыырадырынче угланган агрессчи чорук-тур дээринден өскээр көрүп болбас. Чажыт дээрбечилерни, сатыныкчы агентилерни тургузуп, кем-буруулуг кижилерни өске күрүнелериниң девискээрлеринге диверсиялыг-өлүрүкчү сорулгаларга ажыглап тургаш өске күрүнелериниң иштики херектеринге каржызы-биле киржир чорук болза, АКШ-тың Чазааның декабрьның 19-тагы нотазында сылдаглап турары «камгаланыгының» сорулгалары-биле болгаш «европаның хосталгазының» сонуургалдары-биле дүүшпейн-даа турар.

Совет Эвилелинге болгаш өскедаа күрүнелериниң девискээрлеринге кем-буруулуг кижилерни болгаш чажыт бөлүктерни ол күрүнелерниң иштинге диверсантылыг ажылдарны кылдырары-биле акша-хөренгижидерин болгаш чепсеглээрин Катышкан Штаттарда хүлээп алдынган хоойлу баш удур көрүп турарын бодунуң харыызынга Катышкан Штаттарның Чазааның ыытавайн эрткени таварылга эвес. 1951 чылдың октябрьның 10-дагы хоойлуда көрдүүп турар үүлгедиишкиннер Совет Эвилелиниң иштики херектеринге АКШ-тың Чазааның дорт киржилгези болуп турары-биле чергелештир АКШ-тың Чазаа болза, тайбынның дайзыны болгаш бодунга алган хүлээлгелериниң үрегдекчизи, күрүнелер аразының бүгү делегей эрге-чурумнарының ниити хүлээп алдынган хемчээлин үреп турар деп илередип турарын АКШ-тың Чазааның ыытавайн эрткен чоруундан долузу-биле билдинип турар.

Совет Чазактың 1951 чылдың ноябрьның 21-де нотазында маргыштынар арга чок барымдааларны буруу шавар арга чок болганының ужурундан Катышкан Штаттарның Чазаа бодунуң харыы нотазынга — АКШ-ка болгаш өске-даа күрүнелерге удурланган үрегдекчи ажылчорудулгаларны Совет Эвилели «деткип» турар дээрзиниң дугайында Совет Эвилелин хоштаан, меге чүүлдерни чогаадып турар. Совет Эвилелинге болгаш улус-демократиязының күрүнелериниге удур диверсанты-өлүрүкчү үүлгедиишкиннерни чорудар дээш чажыт дээрбечилериниң организакчыларын илередип турар маргыштынмас барымдаалардан хөй-ниитиниң кичээнгейин чардыктырар дээш ол меге чүүлдерни чогаадып турар деп Совет Чазак көрүп тур.

1951 чылдың октябрьның 10-да ол хоойлуну Катышкан Штаттарның хүлээп алган чоруу болза, бүгү делегей эрге-чурумнарын кажан-даа дыңналып көрбээни-биле үрээн болгаш 1933 чылдың ноябрьның 16-да чарган совет-америк дугуржулганы каржызы-биле үрээни ол болур болгаш ССРЭ-ге удур агрессчи үүлгедиишкин болуп турарын барымдаалааш, мындыг үүлгедиишкиниң харыысалгазы Катышкан Штаттарга долузу-биле хамааржып турар болгаш айытынган хоойлуну күш чок болдурарынче ону албадап турарын база катап медеглээри эргежок чугула деп Совет Чазак көрүп тур.

Тула область. Иванькэвский районнуң XVII Партсъезд аттыг совхозу улуг уксаалыг хаваннарны өстүрүп турар. Хаван өстүреринин үш чыл планын совхоз ажыр күүсеткен.

Чурукта: хаван ажаакчызы В. И. Фролова 360 килограмм хаванны өстүрген.

Чуруу **Н. Ховрачевтуу.** СЭТАның пресслишези.

Кыштаглаашкын эки чоруп турар

ХАНДАГАЙТЫ. **(Радио-биле).** Өвүр районнуң девискээринде чагган харның кылыны 10—15 сантиметр хире болуп турар. Ам удаазында районнуң девискээринде хар ындыг кончуг кылын эвес болгаш кыштын соогу дыка улуг эвес болуп турар ужурунда районда малдың кышкы байдалы эки болуп турар.

Дус-Даг сумузунда «Торгалыг» колхозтуң шээр малдарын 28 кезек черде болгаш бода малдарын алды кезек черде кыштагладып турар. Ол колхозтуң бүгү малындан ам удаазында 152 болдургалар болгаш 175 баш шээр малдар азыралда туруп турар. Кыштагларда 10 тонна ажыг сиген ам-даа бар. Ам удаазында бода малдан үүгле чаңгыс бе төрээн болгаш ооң кулунун менди камгалап алган. Шээр мал ам дээрезинде төрүвейн турар.

Колхозтуң 300 баш өшкүлерин эш Түмендей Чалаатының Чалаа баарында, эш Бичен Маады 260 баш шээр малды Чоза белинде болгаш эш Седип-оол 280 баш шээр малды Айлыгбай белинде тус-тус эки кадарып турарлар.

О. ЛАА-ХӨӨ.

Колхозтуң малы кыштаглаашкында

ШАГААН-АРЫГ. **(Телефон-биле).** Улуг-Хем районнуң Шагаан-Арыг сумузунда «Кызыл тук» көдээ ажыл-агый артели бо кыжын колхозтуң ниитилештирген малын организастыг кыштагладып турар.

Колхозтуң 1649 баш шээр малын эштер Очур, Дөтпе, Суван-оол, Савый болгаш Ендан олар Эйлиг-Хемниң бодунда болгаш Куйлуг- Хемде база Чаа-Хөлдүң Сарыг-Хөлчүк деп черлерде кыштагладып турар. Ол черлериниң хары амдызында чуга, соок ындыг кончуг эвес болуп турар ужурунда, ол шээр малдарның байдалы эки болуп турар.

Колхозтуң 182 баш инек малын эштер Санчы-Мидип, Хемер-оол олар Шагаан-Арыгның Үттүг-Дыт болгаш Ашак-Кежиг деп черлерде одарладып турар. Ол малдарның байдалы база эки.

Улуг-Хем районнуң девискээринде кыштың байдалы январьның эгезинге чедир-ле хар чуга, соок чок болуп турза-даа, сөөлгү хүннерден бээр кыштың соогу элээн кадыырап турар апарган деп чүвени бодап алгаш, кышкы үеде малдың ажаалга хайгааралынче улуг кичээнгейни салыр чорук негетинип турар.

Х. ТЕМБИРЕЛ.

Кичээнгей салдынмаан

Бии-Хем районнуң Тарлагда «Май 1-зи» колхозта мал кыштагладышкынынче кичээнгей эвээш салдынып турар. Мал кажааларының иштин ноябрь айдан эгелеп коптарган ужурунда кажааларның өдээ эки кургап шыдаваан. Ам үеде малдың туруш байдалы ындыг-ла эки эвес. Колхоз төвүнде быыза, инек, хаван кажааларының тудуглары ам-даа ажыглалга кирбээн.

Каак-Хөлде колхозтуң аныяк инектериниң кажаазын кажаа деп санаар аргазы чок. Ол кажааны септеп чылыглаар дугайында колхоз баштаар чери сагыш салбайн турар.

Кыштың шиитпирлиг үезин ам-даа мурнувуста. Малдың туруш байдалын экижидер, кажааларны септеп чылыглаар, чаа тудуглаарны дүрген ажыглалга киирер дугайында колхоз баштаар чери боттуг хемчеглер алыры негетинип турар.

КУРТУЛБАЙ.

Чартык чылдың өөредилге түүнели

Ада-иелер хуралы

Өөредилге чылының бир дугаар чартыы төнгенде Чөөн-Хемчик районнуң Ийме сумуда эге школаның өөреникчилериниң ада иези-биле кады хуралы болуп эрткен. Хуралга 1951—1952 өөредилге чылының өөредилге кижизидилгелиг ажылының болгаш ада-иелериниң школа ажылынга киржилгези база ада-ие комитединиң ажылының чоруп келгениниң дугайында айтырыны чугаалажып эрткен.

Өөредилге түүнелиниң дугайында школа эргелекчизи эш Очур-оолдуң илеткели болган. Эш Очур-оол бодунуң илеткелинге школаның өөредилгезиниң шынары 92 хуу болганын, шылгалдага киришкен 186 өөреникчилерден 15 өөреникчилер кончуг эки демдектиг, 41 өөреникчилер эки демдектиг болганын илеткелчи чугаалаан, оон ыңай эң дээре башкылап турар башкылар Севил, Доймак оларның класстарының өөредилгезиниң шынары 93 хуу болганын демдеглээн.

Өөредилге чылының эгезинден бээр школага 4 удаа хана солун үнген, 8 удаа лекция, 20 удаа беседа, 40 удаа солун номчулгазы болган. Ооң-биле кады, ада-иелериниң талазындан школа ажылынга киржилгезин чугаалааш, Сирот, Кертик-Кара, Балчын, Айыжы, Дажы-Сегбе, Седен-Дамбаа олар школага өөренип турган ургларын хандырбас, ургларын өөредилгезинден тудадып, өөренип турган ургларын чанатадыр, урглары чана бээрге боттарының хуу ажылын кылдыртырынга өйлежип, бүгү ниити өөредилгезиниң дугайында хоойлуну күүсетпейн турар чамдык ада-иелерни илеткелчи чидии-биле шүгүмчүлээн.

Ажы-төлүн өөредип алыр дээш кызып турар ада-иелер Дарым-оол, Чүлдүм, О. Чүлдүм, Бюрбю олар ургларын идик хеп-биле, аъш-чем-биле үе-шаанда хандырып турарын демдеглээн. Школа септелгези мурнуку чылдардан экижээн, школа септелгезинге чоннуң шеф ажылын 3 удаа эвилелдээн, школада оттулар ыяш бүрүү-биле четче сөөртүүнген.

Д. СЮРЮН-ООЛ.

Чедиишкинниг дооскан

Эрзин районнуң Нарын сумуда «Коммунизмче орук» колхозта чеди чыл школазы 1951—1952 өөредилге чылының бир дугаар чартыын өөредилге талазы-биле чедиишкинниг дооскан.

Школаның чартык чылда өөредилгезиниң шынары 92,60 хуу болган. Белеткел клазының болгаш беш дугаар класстың өөредилгезиниң шынары эки, ында багай демдектиг өөреникчилер чок болган. Школаның бүгү өөреникчилеринден 7 кижи өөредилгезинге үүгле кончуг эки демдектерни алганнар.

Школадан дашкаар кижизидилгелиг болгаш культур массалыг ажылды эки организастаан турган. Школаның кижизидикчи башкылары боттарының хүлээлгелерин эки күүседип турарлар. Өөреникчилериниң кичээлден хостуг шактарын чөп ажыгладып, олар «Оглумнуң дугайында тоожу», «Бис пионерлер бис», «Бистиң үениң маадыры», «Кан канчап катканыл» деп чогаалдарны номчуурун өөредилге чылының бир дугаар чартыында организастааннар.

Д. ДАРДАШ.

Чедиишкинни быжыглаар

Таңды районнуң Калинин аттыг колхозу 1951 чылда элээн эки түүнелдиг ажылдаан, ылангыя дүжүт талазы-биле багай эвес түүнелди чедип алган, колхозчуларның күш-хүү бүрүзүнге 3—3 килограмм тарааны баштайгы авансы кылдыр тывыскан.

Колхоз ол чедиишкиннерин улам быжыглаар, 1952 чылда оон-даа артык чедиишкиннерлиг болур дээш ажылдаарының орнунга харын чедиишкинге оожургай берген үүл бар.

Колхозта 1952 чылдың тарылгазынга белеткел кончуг оожум чоруп турар. Үрезин арыглаашкынынга, көдээ ажыл-агыйның машина чепсектериниң септелгезинге кирбээн. Тарылга шөлдеринге өдек, хүл төгер ажылдар чорутунмайн турар. Колхозчуларның ортузунга агрозоотехниктиг өөредилгени чорутпайн турар.

Колхозтуң инек мал фермазында саар, сагбас инектер бир коъданда холуй туруп турар. Ол инектерни 3 саакчы, бир кадарчы ажаап турар. П. Пивоварова, Е. Никитина, Л. Пленкина олар ажылга кончуг озалдап кээп турар болгаш ажылга чаңгыс угда үнмейн, бир хүн бирээзи, бир хүн өскези ажылдап турарындан малдың шын ажаалгазын хандырып шыдавайн турар. Малды кажан, канчаар чемгеренил, суггарарыл, ону кым харыылаарыл деп айтырыг билдинмейн турар. Колхозтуң кезек хою кадарчы чок, үш хүн иштинде боттары оттап чоруп турган үүл бар. Мал чеми сөөртүрүнге 4 аът херек турган болза, ам 2-ле аът ажылдап, оларның күжү арып турар.

Колхозта тарылга белеткелин дүргедедир болгаш мал ажылының амгы байдалын үндезини-биле экижидип, колхозчуларның күш-ажылын шыңгыы организастаар дугайында колхоз баштаар чери дарый хемчег алыры негетинип турар.

СЕННИКОВ.

РЕДАКЦИЯГА ЧАГААЛАР

База катап Бай-Тайга районнуң харылзаа ажылының дугайында

Бай-Тайга районда харылзаа ажылының дугайында моон мурнунда чеже-даа катап солунга үнген. Ынчалза-даа районнуң харылзаа ажылы ам-даа сегивээн.

Сталин аттыг болгаш «Мурнакчы» колхозтарда телефон харылзаазы ургүлчү үрелир. Ооң ужурунда ажыл-агый талазы-биле дүрген харылзажырынга шаптыктар ургүлчү болуп турар. Ооң-биле кады район төвүнде телефон харылзаазы база багай ажылдап турар. Районнуң харылзаа конторазының телефонистери өске районнар долгап келирге ыяавыла 5—10 минуталар болгаш ам кээп харыылаар, оон үзе кирер үүлдер бар.

Бо чоруктарның дугайын районнуң харылзаа конторазының начальниги эш Глуховтан негээрге «Чаа, ам дораан кылыр-ла, дораан эдер-ле» дээр, херек кырында этинген үведаа чок, биеэги хевээр. Районнуң харылзаа конторазының монтёру Суге-Маадыр бодунуң хүлээлгезин база багай күүседип турар. Үрелген телефонну канчаар кылырын, чүзү канчап барганын эки билбес, ынчап-мынчап хүн эртиреринге өйлежип турар.

Ол ышкаш, радио станциязы чогуур шактарында ажылдавас, чоннуң харылзаазынга моондактар ужураштырып турар. Ооң эргелекчизи Новиков сөөлгү үеде бодунуң ажылын ээн каггаш шуут читкен.

Бистиң районнуң почта харылзаазының ажылында үр туруп келген четпестерни чогуур черлери кажан шуут чок кылыр ирги?

Ч. МОНГУШ.

Мөңгүн-Тайга райпонуң баштаар чери чүнү көрүп турарыл

Мөңгүн-Тайга районнуң Мөген-Бүрен сумузунда майгын эргелекчизи Терепиши хереглекчилериниң идегелин хандырбайн турар. Чүл дизе, үргүлчү арагалаар, сош-содаа үндүрер болгаш ажыл шагы үзүп турар.

Суму майгынындан бараан садып алыр дээш келген кижилер хөй шакта манаар, оон кедерзе садыгжыны тускай аът-биле чалаар чоруктар бар. Харын чамдыкта өөнге баарга, арага ижип алган, кадайын эттээн турары кайы хөй. Оон туржук майгын иштинге кадайы-биле ийилээн эжиин тыртыыштангаш, арагалап-араглап ужуп калган чыткылаар. Эрткен чайын Терепишиниң майгын иштинге каш-даа катап ужуп калганын улус көрген.

База ажыл-агыйның чугула кампанияларының үезинде садып алыкчылар кээрге ол чок болур болгаш ада-иезиниң аалында арагалап тургулаар.

Совет садыгның шугумунда таарышпас, бодунуң херээн өрү көөр, ниитиниң херээн куду көөр Терепишини садыг шугумунда киирип алган турарын кижи кайгаар.

Ооң ажылга кызымакай эвес, шак мындыг чоруундан майгынның планы кайын күүсетинер.

Терепишиниң четпес ажылын райпо баштаар чери үүге анаа эртирип турарыл?

И. БОРБАК-ООЛ.

Тоора-Хемниң культура Бажыңы

Тожу районнуң төвү—Тоора-Хем суурда культура Бажыңы (директору эш Ефанов) 400 кижи олурар олуттарлыг.

Культура Бажыңының чанында тургускан уран-үүл бөлгүмнериниң киржикчилериниң күжү-биле 1951 чылдың дургузунда 24 концерттерни суурнуң чурттакчыларынга көргүскен. Бичии уруглар оюннарын 6 катап организастаан, аңаа 2400 уруглар киришкен. Янзы-бүрү киноларның 216 сеансыларын чурттакчыларга көргүскен.

Культура Бажыңынга янзы-бүрү темаларлыг 68 лекцияларны номчаан, ооң иштинде ниити политиктиң лекциялары 16, бойдус эртемниң дугайында лекциялар 10, агротехника болгаш зоотехника дугайында лекциялар 14, өске янзы-бүрү лекциялар 28 болуп турар. Ол лекцияларны ниитизи-биле 4870 кижи дыңнап эрткен.

Культура Бажыңының ажылында четпес үүве үүл дээрге, көрүкчүлер олурар залдың сандайлар-биле хандыртынмааны болуп турар. Кино ийикпе, азы концерт көөр дээш келген кижилер бут кырынга тура кежээлээр ужурга таваржып турар. Ооң уламындан суурнуң чурттакчылары культура Бажыңынче оюн азы кино көрүп баар дээш бут кырынга турарындан ырмазы сынар апарган. Культура Бажыңы уран-үүл бөлгүмнеринге хереглээр хылдыг хөгжүм аймаа-биле мырыңай хандыртынмаан.

Бо чедимче чок чорукту чедип алыр дугайында культура Бажыңының директору эш Ефановта кандыг-даа тодаргай перспектива чок болуп турар.

БИСТИҢ КОРР.

Эки ажылдыг номчулга бажыңы

ШАГААН-АРЫГ. **(Телефон-биле).** Улуг-Хем районнуң Шагаан-Арыгда «Кызыл тук» көдээ ажыл-агый артелиниң чанында номчулга бажыңы бар. Ооң эргелекчизинде эш Васил ажылдап турар. Ол номчулга бажыңының фондузунда янзы-бүрү номнарның саны көвүдеп турар. Ам ында 200 ажыг политиктиң, литератураның болгаш чечен чогаалдың номнары бар болуп турар. Оларның аразында Шолоховтуң «Аңдарган кур-чер», Лермонтовтуң «Бистиң үениң маадыры», Б. Полевойнуң «Өзулуг кижи дугайында тоожузу», Островскийниң «Кан канчап катканыл» деп номнары болгаш оон-даа өске номнар хөй.

Номчулга бажыңының эргелекчизи эш Васил чурттакчы чоннуң ортузунга лекцияларны, беседаларны болгаш номчулгаларны план ёзугаар үргүлчү чорудуп турар. Чоокта чаа анаа «Коммунизмниң улуг тудуглары» болгаш «Социалистиг өнчү» деп темаларлыг лекцияларны номчаан. Ам чоокку хүннерниң иштинде номчулга бажыңы Шолоховтуң «Аңдарган кур-чер» деп номунуң дугайында номчукчулар конференциязын эртирер деп планнап турар.

Ол номчулга бажыңынга үргүлчү кээп, ында бар янзы-бүрү номнарны номчуп ажыглаар талазы-биле онза идепкейлиг болгаш сонуургалдыг чоруун көргүзүп турар М. Кызыл-оол, Монгул-оол, Бады-Доржу, 50 харлыг Дүктүг-оол ирей болгаш школа өөреникчизи Доржу ышкаш номчукчулар хөй болуп турар.

К. ОНДАР.

Делегейде болуп турар чоруктарнын допчулалы

ДАЙЫН БЕЛЕТКЕЛДЕРИНИҢ АМЕРИК ПЛАННАРЫН СОЙГАЛАП ИЛЕРЕТКЕНИ

КНО-нуң Кол Ассамблеязының алдыгы сессиязына «коллективтиг хемчеглер» деп адаар хемчеглериң америк программазын чугаалажып дооскан.

1950 чылдың ноябрьде Кол Ассамблеяның 5-ки сессиязына англи-америк таланың колдаашкыны-биле коллективтиг хемчеглериң комитеди дээр комитетти тургускан болгай. Алдыгы сессияга ол комитет бодунуң илеткелин кылган. Ол илеткел болза, агрессчиге удур дээр ол «коллективтиг хемчеглерни» чорудар талазы-биле кол оперативтиг чер кылдыр шеригниң күүсекчи органын тургузарын сүмелеп турар.

АКШ-тың болгаш АКШ-тан хамааржып, комитеттиң илеткелин чүүлдүг деп көрүп турар өске 10 чурттарның резолюциязын Политиктиг комитеттиң хуралынга көөрү-биле киирген. Ол резолюция болза, чурт бүрүзүнүң чепсектиг күштериниң составындан дайынчы кезектерни үндүргеш, оларны «КНО-нуң эргезинге» бээрин сүмелеп турган. Америк империалистерниң планнарын ёзугаар алырга, «КНО-нуң ол дайынчы кезектери» дайын болу берген үеде Ассамблеяның томуйлааны «шеригниң күүсекчи органынын» эргезинге, а херек кырында — АКШ-тың эргезинге турар ужурлуг. Кандыг-бир чуртту агрессчи чурт кылдыр чарлаар дугайында шиитпирни Кол Ассамблеяның анаа-ла бөдүүн хөй кезии-биле боттандырар деп бодап турган. Бо чорук чүнү көргүзүп турарыл дизе, КНО-да америк бөлүгленишкин АКШ-ка таарымча чок болган кандыг-даа чуртка удур дайынны кара-туразы-биле эгелеп болурун көргүзүп турар.

Комитеттиң илеткелиниң болгаш 11 чурттарның резолюциязының талазы-биле алдыгы сессияга маргылдаа чидигленип турган. Ол документилерни ССРЭ-ниң, БССР-ниң, УССР-ниң, Чехословакияның болгаш Польшаның, а ол ышкаш өске-даа чурттарның төлээлекчилери шынгыызы-биле шүүмүүлээннер.

«Коллективтиг ажыл-чорудулгалар комитединиң» илеткелинде болгаш 11 чурттарның резолюциязында хоюг чугаалары-биле болгаш тайбың дугайында шуугаазыннары-биле чагдынып алган КНО-нуң агрессчи бөлүүнүң ол чаа бодалдарын совет төлээлериниң баштыңы А. Я. Вышинский бодунуң чугааларынга сойгалап илереткен.

«Коллективтиг хемчеглериниң» төлевилели болза, америк бөлүгленишкиниң күзээни-биле агрессчи күрүне кылдыр чарлап болур ындыг күрүнеге удур дайынны организастаарынче угланган үүл болур деп А. Я. Вышинский бүзүрелдии-биле айыткан. Ол болза, тайбыңга ынакшылдыг улустарга удур дайынны белеткээриниң программазы болур болгаш америк монополчалларының делегейге тергиидеп чагырыышкынын тургузарының хереэнге бараан болуп турар деп совет төлээлериниң баштыңы айыткан.

«Коллективтиг хемчеглериниң комитединиң» илеткелинде болгаш 11 күрүнелериниң резолюциязында чугаалап турар америк саналдар КНО-нуң Уставы-биле шуут чөрүшкек болуп турар. Шынында, Устав ёзугаар, агрессчи күрүнеге удур шериг операцияларын удуртуру-биле Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелинге чагыртып турар шериг-штабтыг комитетти тургускан болгаш ол комитет ам-даа туруп турар болгай. Шериг күштерин ажыглаарының дугайында шиитпирни үндүрерде Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелиниң доктаамал беш кежигүннериниң саналдарының чаңгыс-даа болуру болгаш бөзө оон доктаамал эвес кежигүннериниң эвээш-ле дээрге үштүң ийи кезииниң бадылаашкынының чаңгыс-аай болуру Устав ёзугаар негетинип турар.

КНО-нуң Уставын ёзугаар тургустунуп турар ындыг корум-чурумну англи-америк эвилелдиң төлээлекчилери буза шавар деп шиитпирлээннер. Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелиниң ажылдарын Кол Ассамблеяга шилчидип берипкеш, англи-америк төлээлекчилер болза, КНО-нуң Уставын ёзугаар бүгү делегейге тайбыңны болгаш айыыл чок чорукту детки-ириниң кол харыысалгазын бодунда ап турар ол Чөвүлелди чок кылырын херек кырында оралдажып турганнар.

Шак ындыг «коллективтиг хемчеглер» бүгү Уставты үреп, Уставтың мөзөзин болгаш чүрээн ушта тыртып турар болгаш ол хемчеглер болза, «Атлантика эвилелиниң планын ёзугаар чоруп турар дайын чорудулгаларын КНО-нуң ады болгаш тугу-биле чаап алгаш, тайбыңның херексели кылдыр тургустунган Катышкан Нацияларның Организациязын дайын чепсээ кылдыр ажыглаарынче угланган болуп турар» деп А. Я. Вышинский чугаалаан.

«Коллективтиг хемчеглериниң» америк системазын, оон агрессчи шынарын Политиктиг комитеттиң хуралынга хөй-хөй төлээлер чылча шаап шүүмүүлээннер. Чижээ, «коллективтиг хемчеглер» болза, өске чурттарның экономнуг болгаш кижи курлавырларын АКШ-тың эргезинче киирер дээни ол болур деп Перунуң төлээзи миннир ужурга таварышкан. Афганистанның, Египеттиң, Иранның, Ирактың, Йеменниң, Ливанның, Саудовская Аравияның болгаш Сирияның төлээлери 11 чурттарның резолюциязынга чугула эдиглерни кииргеннер. Ол эдиглериниң утка-шынары үүл дээрге, «коллективтиг хемчеглериниң» чурт бүрүзүнге ыаавыла күштүг болурун буруу шаап турары болур. Бирманың төлээлекчизи базала ындыг байдалдыг саналды киирген.

Индияның төлээлекчизи он бир чурттарның резолюциязынга херек кырында удурланып турган. Сирияның төлээзи Эль-Хури КНО-нуң Уставын, ылаңгыя, Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелинге чаңгыс-аай бадылаашкынныг болур чоруктуң принцивин камгалап турган. КНО-нуң «коллективтиг хемчеглериниң» тугунуң адаа-биле дайынның америк планнарын боттандырарынга киржириниң сөөлү барып айыылдыг болур болгаш ындыг чорук чурттарның национал эрге-ажыктарынга чөрүшкек чорук болур деп үвени Иранның, Мурнуу-Африка Эвилелиниң болгаш Израильдиң төлээлери билиндиргеннер.

Элээн каш эдиглерни кииргениниң түннелинде «11 чурттарның резолюциязын» өскертинген хевир-биле январьның 8-те бадылаашкынга киирген. Резолюцияның чаа төлевилели болза, «коллективтиг хемчеглерге» киришпейн барып болур эргени КНО-нуң кежигүннери чурттарга тыпсып турар. АКШ-тың агрессчи планнарын боттандырарынга дузалаары-биле боттарының курламырларын болгаш чепсектиг күштерин бээринче КНО-нуң кежигүннерин албадаар эргени чаа төлевилел АКШ-ка бербейн турар. База ол төлевилелди бадылаашкыннарның хөй кезиин барымдаалап хүлээп алгандаа болза, херек кырында байдал «коллективтиг хемчеглер» деп адаар ол хемчеглериниң америк планының буурап дүшкенин көргүзүп турар.

Политиктиг комитетке санал-опал солчуушкуну чоруп турда, совет төлээлер боттарының саналдарын база кииргеннер. Совет төлээлер болза, «коллективтиг хемчеглериниң комитедин» тарадыр, бүгү делегей талазы-биле шыңгыыраашкынныг байдалдарны чок кылырынга, ылаңгыяда Кореяда дайын чорудулгаларын соксадырының дугайында чоруп турар чугаалажыышкыннарның чедиишкиннии-биле доостурунга дуза көргүзеринге эргежок чугула хемчеглерни чугаалажып көөрү-биле Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелиниң эзлчеглиг хуралдарын озалдадыышкын чокка чыылдырып турар деп саналдап турарлар.

ФРАНЦИЯДА ЧАЗАК КРИЗИЗИ

Плевенниң француз чазаа январьның 7-де эргезин дүжүп берген. Оон ёзу барымдаалаан чылдагааны болза, дайын чарыгдалдары-биле эндере үүдүртүнген бюджетти доллдуруп алыры-биле немелде хөрөңгилерни дилеп тыварынче угланган оон саналын парламентиге бадылап турар үеде чазактың аштырыышкынга таварышканы болган. Францияның коммунистиг партиязының парламент бөлүүнүң даргазы Жак Дюклонуң медеглээни-биле алырга, шынында «чазак кризизи болза, америк эжелекчилериниң негелдери-биле француз улустуң амыдырал эрге-ажыктарының аразында улам күштелип турар чөрүлдээлериниң түннели болур». АКШ-тың чагырыкчы бөлүктериниң четкизинде ораатырган француз банкирлериниң болгаш сан-хөөчүлериниң политиказының Францияның чонунга өлүмнүг аар-бергезин билип алыр дизе, 1951 чылда дайын чарыгдалдарынга үнген 1.500 миллиард франк түннүг хөреңгини көөрге-ле четчир. Ынчалза-даа француз чазак ол чарыгдалдарны көөдетпишаан турар. Дайын белеткелдеринге болгаш Инди-Кыдатта дайынга 1952 чылда оон-даа хөй хөреңгини чарыгдаарын Плевенниң чазаа бодап турган. Ынчалза-даа Плевенниң чазаа парламент тавартыр чаа бюджет кылыр деп оралдажырындан дидинмээн болгаш ийи ай дургузубуң түр чарыгдалдарының дугайында хоойлу үндүрери-биле кызыгаарлатына берген.

Ынчалза-даа, дайын чарыгдалдарының дугайында хоойлуну үндүрериндэн, ону боттандырары — мырыңай өске херек болур. Чазактың мурнунга мындыг айтырыг тургустунуп келген: акшаны кайын алырыл? Бо айтырыгны ажылчы массаларның күжү-биле шиитпирлээр-дир деп Плевен болгаш оон министрлери кандыг-даа чайгылыышкын чок шиитпирлеп алганнар. Үндүрүглерни улгатырар дугайында, социал страхованиеге чарыгдатынар хөреңгини кызырар дугайында саналдарны парламентиже кииргилээн. Чазактың политиказынга улус массаларының таарзынмас чоруунуң улам күштелип турар ужурунда парламент ол хоойлу төлевилелдерин бадылаар тура чок болурун баш удур көргеш, Плевен бодунуң хоочун аргазын ажыглаан: оон хоойлу төлевилелдериниң талазы-биле бадылаашкынны, оон-биле кады чазакка бүзүрел дугайында айтырыг талазы-биле база бадылаашкын болур деп ол чарлаан.

Ындыг байдал-биле бергедээшкинниг байдалдан уштунуп үнерин Плевен бодап турган. Ынчалза-даа ол реакцылыг хемчеглерге удур француз улустуң удурланыышкынының күжүн ол мырыңай чедир үнелевээн. Улустуң таарзынмас чоруу дыка күштелген, парламентиниң реакцылыг бөлүгленишкини безин бо таварылгада депутат-коммунистерге катыжып, Плевенниң 8 хоойлу төлевилелериниң бир дугаарынгала удурланыр ужурлуг апарганнар. Оон соонда Плевен доп-дораан дүжүп берипкен.

Францияның буржуаз парлалгазы болза, Плевенниң буурап дүшкен чоруун парламентиде байдалдарның «нарыны-биле» тайылбырлаарын ыят чок оралдажып турар. Ынчалза-жок Плевенниң чазаа болза, эргечагыргага беш айлар дургузунда турган, Францияның америк империализмден хамаарылгазын улам күштелдирип турган антинационалдыг политиканы согуру-биле чорудул келгениниң түннелинде буурап баткан деп үвени үстүнде айыткан барымдаалар эн-не көскүзү-биле илередип турар. АКШ-тың империалистеринге мөгейип-сөгүрүп, француз улустуң амыдырал эрге-ажыктары-биле канчаар-даа аажок чөрүшкек политиканы чорудуп турган плевенчи чазак шак ындыг бужар-бак буураашкындан чайлап шыдавас-даа турган.

ЕГИПЕТТЕ АНГЛИ ЭЖЕЛЕКЧИЛЕРНИҢ ҚАРА-ТУРАЗЫНДА ЧОРУУНГА УДУР

Чаа, 1952 чылдың бүдүүзүнде Англияның Ортаакы Чөөн-чүкте курсаг чер шериглериниң кол командылакчызы генерал Робертсон «британ премьер-министриниң дааскаными ёзугаар» Суэц канал зоназында бодунуң туруштарын Великобритания канчап-даа тургаш хевээр артырып алыр деп бодап турар деп медеглээн. Ол англи политиканы өскертир деп оралдажыышкыннарга удур күүлээшкинни ажыглаар деп Робертсон кыжанып турган.

Англи колонийжилер чүгле кыжаныглар-биле кызыгаарланып каап турбааны билдингир болгай.

Суэц канал зоназынга күүлээшкин ажыглап тургаш, англи чепсектиг күштер 93 египет хамаатыларны өлүрүп, 928 кижини балыглаан деп Египеттиң депутаттар палатазының эрткен чылдың декабрь 25-теги хуралынга медеглел кирип турган.

Англи эжелекчилериниң күүлээшкининге болгаш өлүрүкчү чоруунга египет улус болза, национал-хосталгалыг шимчээшкинни улам күштелдирери-биле харыылап турар. Эрткен чылдың декабрьның төнчүзүнде хөй-хөй хоорайларга ажылчыннарның, студентилериниң, ортумак школалар өөреникчилериниң империализмге удурланган күүлүг чыскаалдары болгулаан. Ол чыскаалдар болза, Египеттиң национал негелдерин боттандырары дээш, Египеттиң иштики херектеринге англи-америк киржилгеге удур демиселдиң лозунунуң адаа-биле эргип турганнар.

Египетчилер эжелекчилер-биле демиселдиң өске хевирлерни база ажыглап турар. Суэц каналдың порттарында египет ажылчыннар англичаннарга ажылдап бээриңден ойталааннар. Англи бараннарны хүлээп албайн турар.

Англи империалистерниң тергиндээшкининге удур, бодунуң төрээн чуртунуң хамаарышпас чоруу дээш демиселин египет улус улам күштелдирип турар деп үвени Египетте болуушкуннар көргүзүп турар.

Н. БУБНОВ.

КНО-нуң Кол Ассамблеязының алдыгы сессиязы

Пленарлыг хурал

ПАРИЖ. (СЭТА-ның тускай корреспондентизи). Январьның 11-де КНО-нуң Кол Ассамблеязының алдыгы сессиязының ээлчеглиг пленарлыг хуралы болган. Пленарлыг хуралга чугаалажып көөрү-биле 9 айтырыгларны үүл-бүрү комитеттерге шиитпирлээш, тургускан деп Ассамблеяның даргазы Нерво медеглээн. Бир эвес төлээлериниң 3-түн 1 кезии негевес болза, комитеттерге хүлээп алдынган болгаш пленарлыг хуралга бадыладыры-биле киирип келген резолюцияларны дүрүм ёзугаар чугаалашпайн барып болур. А бүгү-ле төлээлер боттарының бадылаашкыннарының дугайында 7 минуттан эртирбейн үүве чугаалап болур эргелиг деп ол тайылбыр кылган.

Чепсекти эндере кылып үндүрериниң америк планын илереткени

«Бүгү-ле чепсектиг күштерни болгаш бүгү боо-чепсектерни таарыштырары, кызыгаарлаары болгаш деннештир кызырары» деп аттыг резолюция төлевилелин Ассамблеяга чугаалажып көөрү-биле бир дугаарында тургускан. Ол хоозун аттыг төлевилелди АКШ-тың, Великобританияның болгаш Францияның төлээлери киирген болгаш Политиктиг комитетке чугаалажып көрген.

АКШ, Англия болгаш Франция боо-чепсектериниң даңзызының дугайында хоозун шуугаашкынны чорудуп тургаш, боо-чепсекти эндере кылып үндүреринче боттарының чүткүүшкүнүн чажырар сорулга-биле ол резолюцияны киирген дээрзин январь 11-деги пленарлыг хуралга үүве чугаалаан төлээлер база катап илереткеннер.

Үш күрүнелериниң резолюциязынга ССРЭ-ниң төлээлериниң кылганы эдилгелериниң дугайын чугаалавышаан, Египеттиң төлээзи чоруп турар политиканың ийи удурланышкак шугуму оон тодаратынган деп медеглээн.

Ол ышкаш Индияның төлээзи америк резолюция дээш бадылап шыдавазының дугайын чугаалаан. Боо-чепсектерни кызырарының, атомнуг чепсекти хоруурунуң болгаш оларның контролюн тургузарының дугайында кандыг-даа шынчы план болза, шериг күжүнүң талазы-биле шыырак улуг күрүнелериниң чөпшээрежилгези-биле үндезилетинген турар ужурлуг деп ол чугаалаан.

Аргентинаның, Индонезияның төлээлери база-ла Индияның төлээзи ышкаш кылдыр чугаалааннар.

Францияның, АКШ-тың болгаш Англияның төлээлери боттарының резолюциязының төлевилелин камгалаан саналдарынга боттарының чурттарының чазактарының тайбыче «чүткүүлүн» тодарадыпкыдег барымдааларны чаңгысты-даа илередип шыдавааннар.

Үш күрүнелериниң резолюциязының төлевилели болза, атомнуг чепсекти хоруурунга удурланган, боо-чепсекти кызырарынга удурланган деп Польшаның төлээзи бодунуң саналынга чугаалаан.

АКШ-тың, Англияның болгаш Францияның киирип келген сүмезі болза, Атлантика бөлүгленишкининиң агрессчи планнарын чажырарыбиле хөй-ниитини мегелээр сорулгалыг пропагандалыг арга-дыр деп Чехословакияның, Украин ССР-ниң, Белорус ССР-ниң төлээлери, шыңгыы болгаш шынныг саналдарынга сойгалап илереткеннер.

ССРЭ-ниң төлээлериниң баштыңы А. Я. Вышинскийниң чугаазын шуптту төлээлер улуг кичээнгей-биле дыңнап эртиргеннер.

Оон чугаалааны болза:

— «Бүгү-ле чепсектиг күштерни болгаш бүгү боо-чепсектерни таарыштырары, кызыгаарлаары болгаш деннештир кызырарының» дугайында болгаш «атомнуг энергияга бүгү делегей контролюн тургузарының» дугайында айтырыглар талазы-биле резолюцияның төлевилелинге Совет Эвилелиниң төлээлери удурланган. Чүге дээрге, бистиң көрүп турарывыс-биле алырга, ол резолюция төлевилели шуут-ла хоралыг болгаш төлевилелдиң авторларының боттарының мурнунда тургузуп турар сорулгазынга бичии-даа харыылавайн турар.

Атомнуг чепсекти хоруурун, боо-чепсектерни болгаш чепсектиг күштерни кызырарын оралдажып турар-дыр деп билип ап болур хире безин чүүлдер ол резолюцияда чок болуп турар.

Бир эвес резолюцияның чогаадыкчылары, Американың Катышкан Штаттарының төлээлеринге баштаткан элээн каш төлээлер шынап-ла атомнуг чепсекти хоруурунче, шынап-ла бо бүгүнүң чорудуушкуннарын хынаар бүгү делегейниң шынчы контролюн тургузарынче чүткүлдүг болза, совет төлээлериниң киирген эдилгези ышкаш олар чүге шак ынчаар тодаргай, боттуг кылдыр айытпайн турарларыл ынчаш.

Совет Эвилелиниң төлээлери боттарының киирген эдилгелерин **амгы пленумга** бадылаарын күзевээн дээрзин дээрги дарга база медеглээн болгай.

Чүге? Ийи кол чылдагааннарны барымдаалаан.

Бирээде: Оон өске шуптту эдилгелерден өске Чехословакияның төлээлериниң эдилгелерин Совет Эвилелиниң төлээлери деткээн.

Ийиде: чугаалажыр хүн айтырыының 6 үүлүнүң талазы-биле «Делегейниң чаа дайынының айыылынга удур хемчеглериниң дугайында болгаш улустар аразынга тайбыңны болгаш найыралды быжыглаарының талазы-биле хемчеглер дугайында» айтырыгже Бирги комитет январьның 12-де кириптер төлээде, совет төлээлер болза, боттарының эдилгелерин маңаа бадылаашкынга киирген ажыы чок деп санап турарлар. Оон-биле кады бирги комитетке чогуур айтырыгларны чугаалажып көре берген үеде бо айтырыг талазы-биле чаа саналдар кииртинер ужурлуг болгай. Олар мурнунда кииртинген саналдардан ыракта өске болур.

Атомнуг чепсекти хоруурунуң дугайында болгаш бүгү делегей контролюн тургузарының база боо-чепсектерни болгаш чепсектиг күштерни кызырарының дугайында чугула айтырыгларны ССРЭ-ниң төлээлери ажыктыг кылдыр шиитпирлээрин чедип алыр дээш амдыгаа чедир бүгү күжениишкинин салып келген. Ынчангаш ССРЭ-ниң төлээлери мурнунда канчаар ажылдап турганыл, моон соңгаар-даа ол шиин сыкпастар.

* * *

Үш күрүнелериниң резолюциязының төлевилелин бадылаашкынга киирген. Ол дээш 42 төлээлер бадылааннар, а 5 төлээлер (ССРЭ-ниң, Чехословакияның, Польшаның, Белоруссияның болгаш Украинаның төлээлери) удурланганнар. Бадылаарындан 7 төлээлер (Аргентина, Пакистан, Индия, Индонезия, Бирма, Йемен, Египет) дадагалзааннар. Ынчангаш бир эвес бадылаашкынга киришпээннерни катай алыр болза, бүгү төлээлериниң 3-түн 1 кезии ол төлевилел дээш бадылаваан болур-дур.

Оон дараазынга АКШ-тың агрессчи үүлгедиишкиннериниң болгаш өске чурттарның иштики херектеринге киржилгезиниң дугайында айтырыгны чугаалажырынче киирипкен.

Иракта депшилгелиг ажылдакчыларны истеп сүрүп турары

БЕЙРУТ. «Саут Аль-Ахали» деп ирак солуннуң медээлеп турарын ёзугаар алырга, Берлинге болган аныяктарның болгаш студентилериниң Бүгү-делегей фестивалиниң киржикчизи, чоокта чаа Багдадда үнген «Тайбыңның медээлекчизи» деп номмуң автору Абдул Разак Шейх Алини багдад суд 1 чылда кара бажыңга хоругдап шииткен.

Судка Абдул Раззак Шейх Алиниң медеглээни болза, «бистиң чуртувусту америк-англи шериг баазазы болдурбазы-биле тайбың дээш демисежип турар бис. Мен «Нукрат Ас-сильман» болгаш «Аль-кут» деп албадалдыг күш-ажыл лагерьлеринде хилинчектелип турар демократтарның мурнундан Берлинге үүве чугаалаан мен. Мен өскелер ышкаш база-ла тайбың дээш, национал хосталга дээш, 1930 чылдагы англи-ирак керээни күш чок кылыры дээш демисежип турар мен. Бо дээрге, кемниг херек бе, ынчаш?»

БЕЙРУТ. «Саут Аль-Ахали» солуннуң медээзин ёзугаар алырга, депшилгелиг көскү ирак шүлүкчү, Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң кежигүнү Мухаммед Махди Аль-Дживахивириниң Иракның политиктиг ажылдакчыларының сатыныкчы чоруун болгаш оларның англи империалистерниң мурнунга бараан болур чоруун сойгалап илереткен шүлүктерин парлааны дээш ону судка берген.

(СЭТА).

Кореяда болуушкуннар

Кореяның Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының Кол командылалының январь 12-де медээлээни болза:

Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары кыдат улустуң эки-турачы кезектериниң сырый деткимчези-биле дайзынга удур эрги туруштарга камгалалдың тулчуушкуннарын чорутпушаан, дайзынның дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Январьның 11-де барыын фронтуга Чандань болгаш Ионьчхонь районарга дайзын дыка хөй санныг танкаларның болгаш артиллерияның деткимчези-биле Улустуң армиязының кезектериниң ээлеп турганы чугула бедиктерни эжелеп алырын оралдажып, элээн каш калчаалыг атакаларны чоруткан. Ынчалза-даа Улустуң армиязының күштүг удурланыышкынынга таварышкаш, дайзын улуг чидириглерлиг аткаарлаан. Ол тулчуушкуннарга Улустуң армиязының кезектери дайзынның 930 ажыг солдаттарын болгаш офицерлерин чок кылган болгаш балыглаан. Дайзынның ийи танкалары чок кылдынган. Дыка хөй боо-чепсекти болгаш оък-чемзекти хунаап алган.

Чөөн фронтуга Улустуң армиязының катыжыышкыннары дайзынга удур артиллерия адыышкыннарын чорудуп, дайзынның от точкаларын чок кылган.

(СЭТА).

Кореяда дайынны соксадырын англи ажылчыннар негеп турар

ЛОНДОН. «Дейли Уоркер» солуннуң дыңнадыын ёзугаар алырга, Илинг хоорайның профэвилелдериниң төлээлекчилери даштыкы херектер министри Иденче чагаа чоруткан. Ол чагаада олар Кореяга тайбыңны доп-дораан тургузарын негеп турарлар. Ыяш чазакчыларының катышкан профэвилелиниң, машина тудугжуларының катышкан профэвилелиниң, өрт шериглериниң профэвилелиниң болгаш электри үлетпүрүнүң ажылчыннарының профэвилелиниң төлээлекчилери ол чагаада ат салганнар.

(СЭТА).

Иран парламентиже сонгулдалар

ТЕГЕРАН. Иранның сонгу можуларының сонгулда округтарында парламент сонгулдалары эгелээн. Бадылаашкын ылаңгыя Зенджан, Меанэ, Бендергяз болгаш Шахруд хоорайларда чоруп турар.

Сонгулда мурнуу чарыының демисели ханныг сегиржип алыышкыннарлыг чоруп турар деп чамдык хоорайлардан дыңнадыглар кээп турар.

(СЭТА).

ХАРЫЫСАЛГАЛЫГ РЕДАКТОР О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

ЯНВАРЬ АЙНЫҢ ИЙИГИ ЧАРТЫЫНДА «КОМСОМОЛ XXX ЧЫЛ ОЮ» АТТЫГ КИНОТЕАТРГА ҮНЕР КИНОЛАРНЫҢ РЕПЕРТУАРЫ

Январьның 19-тан 20-ге чедир
«ВЕНСКИЙ КВАРТЕТ»
деп чаа комедия.
Эгелээри: 6 шак 15 минутада.

«ШЫН ЭКИ, А ААС-КЕЖИИ ООН АРТЫК»
(«Правда хорошо, а счастье лучше»).
1-ги серияның эгелээри 8 шакта.
2-ги серияның эгелээри 10 шакта.

Январьның 21-де
«МАКСИМНИҢ ЭЭП КЕЛГЕНИ»
(«Возвращение Максима»)
Сеансыларның эгелээри: 6 шак 15 минутада, 8 болгаш 10 шактарда.

Январьның 22-де
«ВЫБОРГ ТАЛАЗЫ»
(«Выборгская сторона»)
Сеансыларның эгелээри: 6 шак 15 минутада, 8 болгаш 10 шактарда.

Январьның 23-тен 27-ге чедир
«КӨДЭЭ ЭМЧИ»
(«Сельский врач»)
деп чаа уран-чечен өңнүг кино болур.
Сеансыларның эгелээр шактары: 6 шак 15 минутада, 8 болгаш 10 шактарда.

ДИРЕКЦИЯ.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Щетинкин кудумчузу, бажың, 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62; харыысалгалыг редактор нуң оралакчызының, партия амыдыралының, культура болгаш уран-чүүл килдистериниң—3—88; харыысалгалыг секретарьниң, 4—98; пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа килдистериниң—3—68; иштики информация, бухгалтерияның—3—65.

Б00775. Облкүүскомнуң типографиязы